

6. Znaki kierunku i miejscowości

6.1. Zasady ogólne

6.1.1. Funkcja i wymiary znaków

Znaki kierunku i miejscowości stosuje się w celu wskazania uczestnikom ruchu kierunków dojazdu do miejscowości i innych miejsc lub obiektów zainteresowania podróżnych, przebiegu dróg oraz ich numerów.

Rozróżnia się następujące znaki kierunku i miejscowości:

- a) tablice przeddrogowskazowe (znak E-1 i jego odmiany),
- b) drogowskazy (znaki od E-2 do E-12 i ich odmiany oraz E-19a),
- c) tablice kierunkowe (znak E-13 i jego odmiany),
- d) tablice szlaku drogowego (znak E-14 i jego odmiany),
- e) znaki z numerem drogi (znak E-15 i jego odmiany oraz E-16),
- f) znaki miejscowości (znaki E-17a i E-18a),
- g) tablice węzła drogowego (znak E-20),
- h) tablice oznaczające dzielnice miasta (znak E-21),
- i) znaki samochodowych szlaków turystycznych (znak E-22 i jego odmiany).

Znaki kierunku, zwłaszcza tablice przeddrogowskazowe, drogowskazy i tablice szlaków drogowych są znakami wymagającymi z zasady indywidualnego zaprojektowania uwzględniającego zarówno liczbę wskazywanych kierunków, jak i podawanych dla tych kierunków informacji.

Wymiary poszczególnych znaków, ich układ graficzny, zasady umieszczania nazw miejscowości, symboli oraz liczb oznaczających odległości są opisane i pokazane na rysunkach zamieszczonych w rozdziale 9. Długość podstawy większości znaków zależy od długości umieszczanych na nich napisów. Na znakach kierunku podaje się urzędowe nazwy miejscowości. Dopuszcza się skróty długich nazw, pod warunkiem że będą zrozumiałe dla kierujących pojazdami, np. Strzemieszycze Wlkp., Ostrów Wlkp., Strzelce Op. Skraca się tylko część przymiotnikową nazwy.

Wymiary liter, które powinny być stosowane na znakach kierunku, podano w tabeli 1.8, a grupy ich wielkości w tabeli 1.9, z uwzględnieniem zastrzeżeń dotyczących napisów na licach znaków kierunku i miejscowości wykonanych z folii odbłaskowych pryzmatycznych w grupie wielkości „wielkie”, a w szczególności tablic: E-1a I, E-1a II, E-2c, E-2d, E-2f, E-14a i E-20, zlokalizowanych na autostradzie. Jeżeli ustalono to w opisach szczegółowych, to na znakach kierunku można umieszczać inne znaki lub

ich miniatury, np. oznaczające autostradę lub numery dróg. Liczby kilometrów podawane na drogowskazach, tablicach kierunkowych i tablicach szlaku drogowego powinny oznaczać odległość od miejsca umieszczenia znaku do centralnego punktu danej miejscowości, np. rynku, głównego placu, ratusza, skrzyżowania dróg przelotowych itp. Odległości należy podawać w pełnych kilometrach.

Jeżeli odległość ta jest mniejsza od 2 km (dotyczy odległości podawanej na małym drogowskazu w kształcie strzały E-4), to podaje się ją z dokładnością do jednej dziesiątej kilometra, np. 0,7 km lub 1,4 km.

Na drogowskazu do obiektu turystycznego, centrum miasta itp. odległość podaje się z dokładnością:

- do 50 m, jeżeli odległość jest mniejsza od 500 m,
- do 100 m, jeżeli odległość wynosi od 500 do 1000 m,
- do 0,1 km, jeżeli odległość wynosi od 1,0 do 2,0 km,
- do 1 km, jeżeli odległość jest większa od 2 km.

Zespół znaków kierunku i miejscowości powinien zapewniać:

- kompletność oznakowania, a więc zawierać wszelkie niezbędne napisy i symbole,
- spójność w zakresie podawania tych samych nazw miejscowości na tablicach przeddrogowskazowych i drogowskazach,
- prawidłowość w podawaniu na drogowskazach i tablicach kierunkowych nazw miejscowości i odległości od nich.

Znaki kierunku stosuje się na odcinkach między skrzyżowaniami oraz w obrębie skrzyżowań i węzłów drogowych. Znaki umieszczone w obrębie skrzyżowań i węzłów drogowych na drogach krajowych oznaczonych numerami jedno- i dwucyfrowymi powinny zapewniać informację uprzedzającą (przed skrzyżowaniem), wskazującą (na skrzyżowaniu) oraz potwierdzającą (za skrzyżowaniem).

Przykłady oznakowania drogowskazowego skrzyżowań poza miastami — w zależności od kategorii krzyżujących się dróg — podane są w punkcie 6.4, a skrzyżowań w miastach w punkcie 6.5.

6.2. Zasady doboru miejscowości kierunkowych

Miejscowość kierunkowa oznacza miejscowość, do której kierowany jest ruch pojazdów, której nazwa jest wskazywana na wszystkich znakach E-1, E-2, E-3, E-4, E-5, E-13, E-14 oraz ich odmianach, aż do miejsca umieszczenia tablicy E-17a oznaczającej wjazd do tej miejscowości. Na drogach krajowych jako miejscowości kierunkowe podawane są miejscowości położone na tych drogach. Na drogach pozostałych kategorii (wojewódzkie, powiatowe, gminne) jako miejscowości kierunkowe mogą występować miejscowości położone na drodze tej samej kategorii lub wyższej.

Miejscowość kierunkową ustala się według następującej hierarchii:

- 1) najbliższe miasto wojewódzkie;
- 2) najbliższe miasto na prawach powiatu;
- 3) najbliższe miasto z siedzibą powiatu;
- 4) przejście graniczne, do którego prowadzi droga, przy czym za nazwą należy umieścić znak „PL” i znak wyróżniający państwo, do którego prowadzi przejście, przyjęty do oznaczania pojazdów uczestniczących w ruchu międzynarodowym;
- 5) inna miejscowość, jeżeli nie można podać nazwy miasta wojewódzkiego, powiatowego lub przejścia granicznego.

Dopuszcza się stosowanie jako miejscowości kierunkowej nazwy miasta nieleżącego na danej drodze, pod warunkiem kontynuacji podawania miejscowości kierunkowej na całym ciągu dróg do niej prowadzących.

Dopuszcza się ustalenie jako miejscowości kierunkowej, zamiast nazwy najbliższego miasta wojewódzkiego, nazwy kolejnego miasta wojewódzkiego lub nazwy miasta siedziby powiatu, a zamiast nazwy najbliższego miasta siedziby powiatu, nazwy kolejnego takiego miasta lub nazwy przejścia granicznego, w przypadkach gdy:

- na danym kierunku istnieją drogi alternatywne i ruch kierowany jest na drogę o lepszych parametrach technicznych lub ruch powoduje mniejszą uciążliwość dla okolicznych mieszkańców lub środowiska naturalnego,
- w mieście będącym siedzibą powiatu krzyżują się drogi krajowe lub wojewódzkie o dużym znaczeniu komunikacyjnym,
- miasto jest tradycyjnie uznane jako kierunkowe ze względu na znaczenie turystyczne.

Obok nazwy przejścia granicznego podaje się znak z literami „PL” oraz znak wyróżniający państwo, do którego prowadzi przejście, przyjęty do oznaczania pojazdów uczestniczących w ruchu międzynarodowym. Jeżeli przejście nie obsługuje wszystkich rodzajów pojazdów np. tylko pojazdy o określonej dopuszczalnej masie całkowitej, na tablicach przeddrogowskazowych i drogowskazach pod znakami wyróżniającymi państwa graniczne zaleca się umieszczanie informacji o rodzaju ograniczeń. Pod znakami wyróżniającymi państwa można umieścić miniaturę znaku F-20 wskazującego, dla jakich pojazdów przeznaczone jest przejście, lub znaku zakazu wskazującego, jakie rodzaje pojazdów nie są odprawiane na przejściu.

Zaleca się w przypadku, gdy na tablicach przeddrogowskazowych i drogowskazach tablicowych podawana jest nazwa przejścia granicznego, umieszczanie także nazwy dużego miasta sąsiedniego państwa, do którego prowadzi droga. Nazwę tę podaje się w języku oryginalnym, a w przypadku cyrylicy w transliteracji łaćnińskiej. Z prawej strony nazwy miasta w sąsiednim państwie podaje się znak

wyróżniający państwo przyjęty do oznaczania pojazdów uczestniczących w ruchu międzynarodowym. Przykład taki przedstawiono na rys. 6.2.1.

Rys. 6.2.1. Drogowskaz E-2a z nazwą miasta i znakiem wyróżniającym państwo

Na tablicach przeddrogowskazowych i drogowskazach tablicowych dopuszcza się podawanie dla danego kierunku dwóch nazw miejscowości, np.:

- najbliższego miasta na prawach powiatu i miasta wojewódzkiego,
- przejścia granicznego i najbliższego dużego miasta sąsiedniego państwa,
- najbliższego miasta siedziby powiatu i miasta siedziby powiatu, w którym krzyżują się drogi krajowe.

Jeżeli droga prowadzi przez miasto lub w jego pobliżu, na tablicach przeddrogowskazowych i drogowskazach tablicowych można umieścić dodatkowo informacje lokalne, np. nazwę dzielnicy, informację o centrum, informację o obiekcie komunikacyjnym itp.

6.3. Zasady szczegółowe stosowania znaków kierunku i miejscowości

6.3.1. Tablice przeddrogowskazowe

6.3.1.1. Zasady ogólne

Tablice przeddrogowskazowe, występujące jako odmiany znaku E-1, pokazane na rysunkach od 6.3.1.1 do 6.3.1.11, stosuje się w celu wskazania kierującym, w formie schematycznej skrzyżowania, do jakich miejscowości prowadzą drogi wylotowe z tego skrzyżowania. Na znakach tych podaje się również numery dróg, ewentualnie ich rodzaj np. autostrada oraz, w razie potrzeby, inne informacje związane z drogą wylotową.

Wymiary tablic zależą od liczby i rodzajów napisów, symboli, znaków itp. oraz od obowiązującej dla danej drogi grupy wielkości liter.

Rys. 6.3.1.1. Tablica E-1 przed czteroramiennym skrzyżowaniem dróg krajowych

Rys. 6.3.1.2. Tablica E-1 przed trzypięciennym skrzyżowaniem dróg międzynarodowych

Wymiary podstawowych elementów tablicy przeddrogowskazowej, sposób rozmieszczenia treści i elementów znaku na tablicach opisano w punkcie 6.3.1.2. oraz pokazano na odpowiednich rysunkach w rozdziale 9.

Tablice przeddrogowskazowe, w zależności od ich zastosowania na drodze, dzielą się na:

- tablice E-1 umieszczane na drogach ogólnodostępnych i ekspresowych,
- tablice E-1a umieszczane na autostradach,
- tablice E-1b umieszczane na drogach ogólnodostępnych i ekspresowych, przed wyjazdami z tych dróg na autostradę.

Na tablicach przeddrogowskazowych podaje się:

- schematyczny plan skrzyżowania z zaznaczeniem ustalonego pierwszeństwa przejazdu,
- schematyczny plan wyjazdów na węźle drogowym,
- nazwy miejscowości,
- numery dróg.

Dopuszcza się również umieszczanie znaków kategorii A, B, D na liniach oznaczających kierunek oraz informacji lokalnej i turystycznej (centrum, nazwa dzielnicy, obiektów komunikacyjnych itp.), a także — w prawym dolnym rogu — liczby oznaczającej odległość ustawienia tablicy od skrzyżowania lub początku pasa wyłączenia na węźle.

Układ graficzny kierunków na tablicy powinien odpowiadać rzeczywistemu układowi dróg na tym skrzyżowaniu, przy czym przebieg drogi z pierwszeństwem oznacza się linią szerszą, a przebiegi dróg podporządkowanych liniami węższymi.

Na jednej tablicy można umieścić nie więcej niż dwa znaki kategorii A, B lub D, dla każdego kierunku.

W tym przypadku zmniejsza się ich wymiary do 40 cm średnicy (dla znaku B) lub długości podstawy (dla znaków A i D).

Nazwy miejscowości umieszcza się według następujących zasad:

- nazwę miejscowości kierunkowej dla kierunku z pierwszeństwem podaje się literami większymi o jedną grupę niż nazwy pozostałych miejscowości,
- wielkości liter i cyfr określających numer drogi umieszczane przy nazwie miejscowości powinny być mniejsze o jedną grupę od wysokości liter nazwy tej miejscowości.

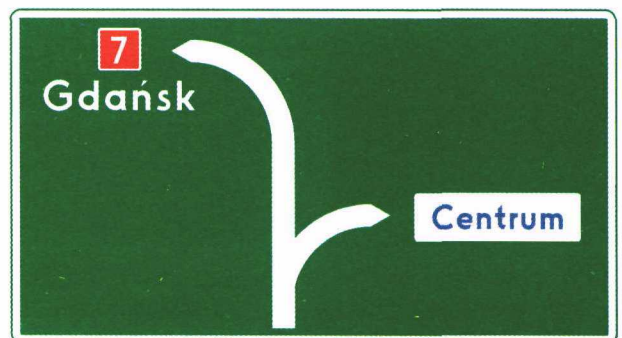
Numerów dróg nie należy umieszczać na liniach oznaczających kierunek.

Jeżeli droga ma również numer drogi międzynarodowej, to umieszcza się go obok numeru drogi krajowej zgodnie z zasadami podanymi w punkcie 6.3.7.5.

Na drogach poza miastami, nad tablicą przeddrogowską przed skrzyżowaniem z drogą podporządkowaną, umieszcza się znaki ostrzegawcze od A-6a do A-6c. Jeżeli tablice przeddrogowskawe występują również na drogach podporządkowanych, umieszcza się nad nimi znak ostrzegawczy A-7, niezależnie od znaku umieszczonego bezpośrednio przed skrzyżowaniem.

Rys. 6.3.1.5. Tablica E-1 ze znakiem ostrzegawczym

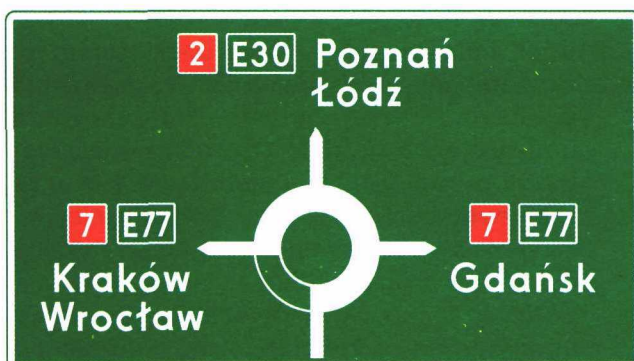
Rys. 6.3.1.6. Tablica E-1 podająca informację lokalną

Rys. 6.3.1.3. Tablica E-1 przed trzymiennym skrzyżowaniem dróg krajowych

Rys. 6.3.1.7. Tablica E-1 na początku drogi ekspresowej

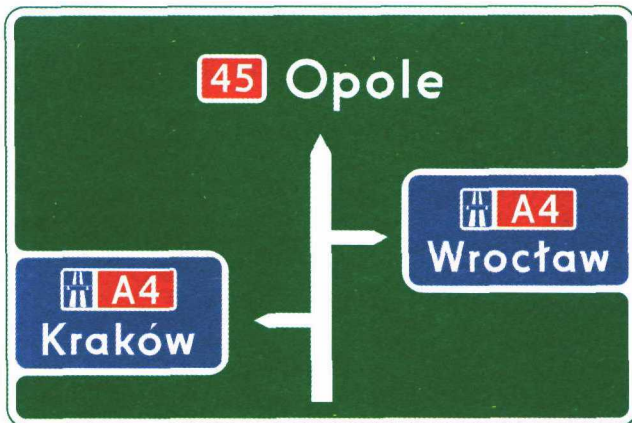
Rys. 6.3.1.4. Tablica E-1 przed skrzyżowaniem o ruchu okrężnym

Rys. 6.3.1.8. Tablica E-1a I — na autostradzie przed skrzyżowaniem z drogą krajową

Rys. 6.3.1.9. Tablica E-1a II — na autostradzie przed skrzyżowaniem z drogą wojewódzką

Rys. 6.3.1.10. Tablica E-1b na drodze krajowej ogólnodostępnej przed wjazdami na autostradę

Rys. 6.3.1.11. Tablica E-1b przed węzłem, na którym rozpoczyna się droga ekspresowa i następuje wjazd na autostradę

6.3.1.2. Zasady rozmieszczania informacji na tablicach przeddrogowskazowych

Linia wskazująca drogę z pierwszeństwem powinna mieć szerokość 15 cm, a drogę podporządkowaną — 7,5 cm, zaś na tablicach umieszczanych na drogach ekspresowych, odpowiednio 20 cm i 10 cm. Rozmieszczenie na tablicy przeddrogowskazowej nazw miejscowości, znaków szlaku drogowego, informacji lokalnej i innej zależy od schematu skrzyżowania pokazanego na tablicy. Podstawową zasadą jest, aby nazwy miast kierunkowych łącznie z występującymi przed nimi numerami

dróg umieszczone były centralnie lub symetrycznie (w przypadku dwóch lub więcej miast kierunkowych albo miasta kierunkowego i informacji lokalnej dla jednego kierunku) w stosunku do linii oznaczającej kierunek wylotu ze skrzyżowania. Oś pozioma numeru drogi (numerów dróg i numeru drogi z miniaturą znaku D-7 lub D-9) powinna się pokrywać z osią poziomą liter dużych i cyfr pisma. Znaki kategorii A, B lub D umieszcza się odpowiednio na liniach wskazujących kierunki dróg; środek wysokości znaku powinien znajdować się w osi linii, na której jest umieszczony.

Nazwy miast kierunkowych na tablicy przeddrogowskazowej umieszcza się według następujących zasad:

1) dla kierunku z pierwszeństwem:

- a) jeżeli linia oznaczająca kierunek wylotu ze skrzyżowania umieszczona jest na lewej stronie tablicy pionowo lub ukośnie (skrzyżowanie typu „T” lub „Y”), to środek dolnej krawędzi numeru drogi E-15a—E-15e lub środek odcinka, na który składają się długości dolnych krawędzi numerów dróg E-15a (E-15c, E-15d) i E-16 oraz szerokość odstępu między nimi, powinien znajdować się na przedłużeniu osi linii oznaczającej kierunek wylotu,
- b) jeżeli linia oznaczająca kierunek wylotu umieszczona jest na środku tablicy pionowo lub ukośnie (skrzyżowanie czterowylotowe i z ruchem po obwiedni), to środek odcinka wyznaczonego przez długość dolnej krawędzi jednego lub dwóch numerów dróg (E-15a lub E-15b) i długość nazwy miasta kierunkowego oraz odstępów między nimi, zwany inaczej odcinkiem pomiarowym, powinien znajdować się na przedłużeniu osi linii oznaczającej kierunek wjazdu,
- c) jeżeli linia oznaczająca kierunek wlotu umieszczona jest na prawej stronie tablicy pionowo lub ukośnie (skrzyżowanie typu „T” lub „Y”), to odcinek pomiarowy należy umieścić tak, aby z lewej strony przecięcia się przedłużenia osi linii oznaczającej kierunek wlotu pozostało od 0,5 do 0,8 długości tego odcinka,
- d) jeżeli linia oznaczająca kierunek wylotu ze skrzyżowania skierowana jest w prawo lub w lewo, nazwę miasta kierunkowego umieszcza się zgodnie z zasadą umieszczoną w punkcie 2 lit. a; jeżeli dla kierunku z pierwszeństwem należy podać dwie nazwy miast kierunkowych, to umieszcza się je jedna pod drugą według zasad określonych w lit. a, b lub c w odniesieniu do nazwy umieszczonej wyżej lub niżej, zależnie od potrzeb wynikających z konieczności estetycznego rozmieszczenia elementów graficznych tablicy;

2) dla kierunku podporządkowanego:

- a) jeżeli linia oznaczająca kierunek wylotu umieszczona jest poziomo, to nazwę miasta umieszcza się centralnie w stosunku do osi poziomej (podłużnej) linii oznaczającej kierunek wylotu; jeżeli linia oznaczająca kierunek wylotu jest w osi linii oznaczającej kierunek wylotu; jeżeli trzeba podać dwie nazwy miast kierunkowych, to umieszcza się je symetrycznie po obu stronach osi linii oznaczającej kierunek wylotu,
- b) jeżeli linia oznaczająca kierunek wylotu skierowana jest pionowo lub ukośnie, to nazwy miejscowości umieszcza się tak, aby ich odcinki pomiarowe usytuowane w stosunku do osi tej linii były zgodne z zasadami określonymi w punkcie 1 lit. a, b i c, z następującymi wyjątkami:
 - dla przypadków opisanych w punkcie 1 lit. a, jeżeli droga wylotowa nie ma numeru, odcinek pomiarowy należy umieścić tak, aby z lewej strony przedłużenia osi oznaczającej kierunek wylotu pozostawało od 0,2 do 0,5 długości tego odcinka,
 - dla przypadku opisanego w punkcie 1 lit. b (skrzyżowanie czterowlotowe), jeśli osie linii oznaczających kierunki wylotu są położone ukośnie do góry, to odcinki pomiarowe z nazwami miast należy umieścić w stosunku do osi tych linii tak, aby część odcinka pomiarowego od punktu przecięcia się z osią linii (w stronę linii oznaczającej kierunek z pierwszeństwem przejazdu) była nie dłuższa niż 0,2 do 0,5 długości całego tego odcinka,
- c) jeżeli osie linii oznaczającej kierunek wylotów skierowane są skośnie w dół, to odcinek pomiarowy wyznacza się na górnej linii wiersza pisma.

Odległość końca linii oznaczającej kierunek wylotu (grotu strzały) od górnej ramki oraz jej początku od dolnej obwódki tablicy nie może być mniejsza niż 2 gr. Odległość pomiędzy numerami krajowymi i międzynarodowymi wynosi 8 cm na tablicach stosowanych na drogach krajowych innych niż autostrady i 16 cm na tablicach stosowanych na autostradach. Miniatury znaków D-7 i D-9 umieszczane obok numerów dróg mają wspólną obwódkę i oddzielone są od siebie tylko linią pionową o szerokości równej grubości tej obwódki. Odległość nazwy miejscowości od numeru drogi wynosi minimum 2 gr, przy czym większa odległość powinna zależeć od ilości miejsca na tablicy na umieszczenie danego odcinka pomiarowego i od optycznego rozmieszczenia wszystkich elementów, ułatwiając jak najlepsze zrozumienie ich przez kierujących pojazdami. Podstawowe zasady rozmieszczania treści na tablicach przeddrogowskazowych pokazane są na rysunkach szczegółowych.

6.3.1.3. Stosowanie tablic przeddrogowskazowych

Tablice przeddrogowskazowe stosuje się:

- a) na drogach krajowych przed skrzyżowaniami z drogami krajowymi i wojewódzkimi,
- b) na drogach wojewódzkich o dużym znaczeniu komunikacyjnym, przed skrzyżowaniami z drogami krajowymi i wojewódzkimi,
- c) na drogach innych niż wymienione w lit. a i b — przed skrzyżowaniami o ruchu okrężnym lub jeżeli układ dróg na skrzyżowaniu jest skomplikowany i drogowskazy tablicowe nie dają kierującym pojazdami dostatecznej informacji.

6.3.1.4. Umieszczanie tablic przeddrogowskazowych

Tablice przeddrogowskazowe na drogach ogólnodostępnych umieszcza się w odległości:

- od 150 m do 300 m przed skrzyżowaniem poza miastami,
- 100 m przed skrzyżowaniem w miastach, a bliżej, jeżeli wymagają tego warunki lokalne i umieszczenie tablicy ułatwi orientację kierującym pojazdami.

W miastach dopuszcza się też umieszczanie tablic przeddrogowskazowych poprzedzających, w odległości większej niż 100 m, podając na nich odległość od skrzyżowania lub pasa wyłączenia.

Przykłady tablic przeddrogowskazowych umieszczanych na drogach ogólnodostępnych pokazano na rysunkach od 6.3.1.1 do 6.3.1.6 i 6.3.1.10.

Tablice przeddrogowskazowe na drogach ekspresowych umieszcza się w odległości 500 m przed początkiem pasa wyłączenia na węźle drogowym; odległość tę podaje się w prawym dolnym rogu tablicy.

Przykłady tablic przeddrogowskazowych umieszczanych na drodze ekspresowej podano na rysunkach 6.3.1.7 i 6.3.1.11.

Na autostradzie przed początkiem pasa wyłączenia umieszcza się dwie tablice przeddrogowskazowe:

- I poprzedzającą w odległości 1500 m,
- II zasadniczą w odległości 500 m, przy czym odległości te podaje się w prawym dolnym rogu tablicy.

Na strzałce symbolizującej drogę wyjazdową (łącznicę) na tablicy zasadniczej można umieścić znak uprzedzający o ograniczeniu prędkości, jeżeli odpowiadający mu znak znajduje się na tej drodze. Przykłady tablic przeddrogowskazowych umieszczanych na autostradzie oraz na innych drogach przed skrzyżowaniami z autostradą pokazano na rysunkach od 6.3.1.8. do 6.3.1.11.

6.3.2. Drogowskazy do miejscowości lub dzielnicy miast

6.3.2.1. Zasady ogólne

Drogowskazy od E-2a do E-5 występujące w wielu odmianach stosuje się w celu wskazania kierującym pojazdami kierunku dojazdu do miejscowości lub dzielnic miast.

Różne rodzaje drogowaskazów pokazane są na rysunkach od 6.3.2.1 do 6.3.4.11, 6.3.10.1 i 6.5.4.2. Wymiary drogowaskazów zależą od liczby i rodzajów napisów, znaków itp. oraz od obowiązującej dla danej drogi wielkości liter.

Rozróżnia się następujące rodzaje drogowaskazów do miejscowości lub dzielnicy miast:

- drogowaskazy tablicowe od E-2a do E-2f,
- drogowaskazy E-3 w kształcie strzały do miejscowości wskazujące numer drogi,
- drogowaskazy E-4 w kształcie strzały do miejscowości podające do niej odległość,
- drogowaskazy E-5 do dzielnicy miasta.

Rys. 6.3.2.1. Drogowskaz E-2a

Rys. 6.3.2.2. Drogowskaz E-2a z nazwami dwóch miejscowości kierunkowych na jednym kierunku

Rys. 6.3.2.3. Drogowskaz E-2a na skrzyżowaniach:

a) typu „Y”

b) dróg powiatowych

Rys. 6.3.2.4. Drogowskaz E-2a wskazujący dojazd do drogi ekspresowej

Rys. 6.3.2.5. Drogowskaz E-2c na autostradzie

Rys. 6.3.2.6. Drogowskaz E-2e wskazujący dojazd do autostrady

Rys. 6.3.2.7. Drogowskaz E-2a zawierający informację lokalną

6.3.2.2. Drogowskazy tablicowe

W zależności od miejsca zastosowania drogowaskazy tablicowe dzielą się na umieszczane:

- 1) obok jezdni:
 - na drogach ogólnodostępnych i ekspresowych (E-2a),
 - na autostradach (E-2c) dopuszczane tylko dla dwóch pasów na jezdni głównej,
 - na drogach ogólnodostępnych i ekspresowych, przed wjazdem na autostradę (E-2e);
- 2) nad jezdnią:
 - na drogach ogólnodostępnych i ekspresowych (E-2b),
 - na autostradach (E-2d),
 - na drogach ogólnodostępnych i ekspresowych przed wjazdem na autostradę (E-2f).

Drogowskazy E-2a, E-2c i E-2e umieszcza się po prawej stronie jezdni, a drogowaskazy E-2b, E-2d i E-2f nad jezdnią, w odległości do 50 m od skrzyżowania. Jeżeli na wlocie zastosowano pas wyłączania, to drogowaskaz tablicowy umieszcza się na początku tego pasa.

Drogowskazy tablicowe od E-2a do E-2f stosuje się w celu wskazania na skrzyżowaniu lub bezpośrednio przed nim numerów dróg i kierunków do miejscowości, a także dzielnic miast, obiektów komunikacyjnych, turystycznych, wypoczynkowych itp.

Drogowskazy tablicowe E-2a umieszcza się na:

- drogach krajowych przed skrzyżowaniami z innymi drogami krajowymi i z drogami wojewódzkimi oraz powiatowymi i gminnymi, gdy istnieje potrzeba wskazania kierunku do miejscowości,
- drogach wojewódzkich, powiatowych i drogach gminnych, przed skrzyżowaniami z innymi drogami. W miastach na drogach powiatowych i gminnych drogowaskaz E-2 umieszcza się tylko w sytuacjach, gdy istnieje konieczność wskazania kierunku do innej miejscowości, a nie można stosować drogowaskazu E-4.

Podaje się na nich:

- nazwy miejscowości oraz po ich lewej stronie numery dróg albo numery dróg z miniaturami znaków D-7 lub D-9, jeżeli wynika to z zasad określonych w punkcie 6.3.7,
- informację lokalną, tj. nazwy miejscowości, dojazdu do centrum, dzielnic, ulic itp. oraz napis „Tranzyt” według zasad omówionych w punkcie 6.5,
- strzałki wskazujące kierunek dróg na skrzyżowaniu, skierowane pod kątem odpowiadającym rzeczywistemu przebiegowi tych dróg.

Strzałki skierowane na wprost, w lewo i skośnie w lewo umieszcza się po lewej stronie nazwy miejscowości; strzałki skierowane w prawo lub skośnie w prawo umieszcza się po prawej stronie. Kierunki powinny być umieszczone, licząc od góry do dołu, w kolejności przeciwnej do ruchu wskazówek zegara, począwszy od kierunku na wprost.

Jeżeli przy strzałce wskazującej kierunek podano więcej niż jedną nazwę miejscowości, to nazwy odnoszące się do poszczególnych kierunków należy oddzielić białymi poziomymi liniami o szerokości równej szerokości obwódki tablicy (rys. 6.3.2.2). Jeżeli nie spowoduje to zwiększenia wymiarów znaku, to numery szlaku drogowego powinny być umieszczane osiowo jeden pod drugim.

Na drogowaskazie E-2a można umieścić najwyżej sześć nazw miejscowości, przy czym dla jednego kierunku:

- na drogach poza miastami dwie lub wyjątkowo trzy nazwy,
- na drogach w miastach wyjątkowo cztery nazwy.

Na drogowaskazach stosowanych w miastach, na skrzyżowaniach, na których należy podać informację o większej liczbie kierunków i nazw miejscowości kierunkowych, niż powyżej określono, umieszcza się wspólnie dla tych kierunków napis „Tranzyt” uzupełniony numerami dróg, według zasad określonych w punkcie 6.5.2.3.

Inne przykłady drogowaskazów tablicowych podane są na rysunkach od 6.3.2.3. do 6.3.2.7.

Na drogowaskazie E-2a umieszczonym na drodze krajowej lub wojewódzkiej na czterowłotowym skrzyżowaniu z drogą powiatową o małym znaczeniu komunikacyjnym lub gminną dopuszcza się stosowanie tylko informacji o miejscowościach położonych przy drodze powiatowej lub gminnej.

Na autostradach umieszcza się, a na innych drogach szczególnie w miastach — zaleca się umieszczać, drogowaskazy nad jezdnią, jeżeli uzasadnia to liczba pasów ruchu w danym kierunku — większa od dwóch, oraz jeżeli taka lokalizacja polepszy widoczność i zapewni lepszą czytelność drogowaskazu (rys. 6.3.2.8).

Rys. 6.3.2.8. Drogowskazy umieszczane nad jezdnią:

a) E-2b na drodze ogólnodostępnej

b) E-2d na autostradzie

c) E-2f wskazujący dojazd do autostrady

Strzałki na drogowaskazach E-2d i E-2f umieszcza się po obydwu stronach nazw miejscowości, jednak dopuszcza się umieszczanie strzałki tylko po

prawej stronie nazwy miejscowości, do której droga odgałęzia się.

Na drogowskazach E-2b umieszcza się po jednej strzałce dla każdego kierunku.

Poszczególne człony drogowskazów umieszczanych nad jezdnią mogą być różnych wymiarów oraz mogą stykać się ze sobą lub nie. Oś pionowa drogowskazu powinna się pokrywać z osią pionową pasa ruchu (pasów ruchu), którego drogowskaz dotyczy, oś pozioma zaś powinna się pokrywać z osią poziomą konstrukcji wsporczej.

Na skrzyżowaniach, przed którymi ze względu na brak miejsca lub z powodu dużej liczby pasów ruchu (trzy lub więcej) nie zastosowano tablic przeddrogowskazowych, można stosować drogowskazy sprzedające. Ich treść powinna być analogiczna do treści drogowskazu umieszczonego bezpośrednio przed skrzyżowaniem.

6.3.2.3. Drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości wskazujący numer drogi

Znak E-3 „drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości wskazujący numer drogi” (rys. 6.3.2.9) stosuje się w celu zapewnienia lepszej informacji o przebiegu drogi lub jako uzupełnienie informacji podanej na drogowskazach tablicowych, szczególnie w obrębie skrzyżowań innych niż o czterech wlotach. Drogowskazy E-3 stosuje się na drogach krajowych i wojewódzkich. W obszarze zabudowanym drogowskazy E-3 można umieszczać na drogach wylotowych z miasta w celu wskazania kierunku do drogi krajowej lub wojewódzkiej.

Rys. 6.3.2.9. Drogowskaz E-3

Na drogowskazie E-3 podaje się informacje według zasad określonych w punkcie 6.3.2.2.

Drogowskazy E-3 umieszcza się:

- na odgałęzieniach dróg dwujezdniowych,
- na skrzyżowaniach typu „T” dla potwierdzenia kierunku,
- na wylotach ze skrzyżowań z ruchem okrężnym; umieszcza się je na wylotach w miejscu zapewniającym najlepszą widoczność dla kierującego pojazdem,
- na skrzyżowaniu, gdy nie ma miejsca na umieszczenie przed skrzyżowaniem drogowskazu tablicowego.

Drogowskazy E-3, z wyjątkiem umieszczonych w obrębie skrzyżowania dla potwierdzenia kierunku, umieszcza się po prawej stronie jezdni, w odległości do 50 m od skrzyżowania. Jeżeli na wlocie zastosowano pas wyłączania, to drogowskaz E-3 umieszcza się na początku tego pasa.

Jeżeli na tablicy przeddrogowskazowej lub drogowskazie tablicowym podano dla jednego kierunku dwie nazwy miejscowości kierunkowych, to na drogowskazie E-3 powtarza się te nazwy (rys. 6.3.2.10).

Rys. 6.3.2.10. Drogowskaz E-3 z dwiema nazwami miejscowości kierunkowych

6.3.2.4. Drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości podający do niej odległość

Znak E-4 „drogowskaz w kształcie strzały do miejscowości podający do niej odległość” (rys. 6.3.2.11) stosuje się na skrzyżowaniach, na których istnieje potrzeba wskazania kierunku i odległości do miejscowości leżącej przy drodze powiatowej lub gminnej. Drogowskazy E-4 umieszcza się po prawej stronie jezdni w odległości do 50 m przed wjazdem na drogę, przy której położona jest miejscowość. Na skrzyżowaniu typu „T” dopuszcza się umieszczenie znaku na przedłużeniu osi kończącej się drogi.

Rys. 6.3.2.11. Drogowskaz E-4:

a) dla kierunku w prawo

b) dla kierunku w lewo

Na drogowskazie E-4 podaje się nazwę miejscowości, do której prowadzi droga. Po prawej stronie nazwy podaje się liczbę kilometrów wskazującą odległość do niej. Zasady podawania odległości określono w punkcie 6.1.

6.3.2.5. Drogowskaz do dzielnicy miasta

Rys. 6.3.2.12. Znak E-5

Znak E-5 „drogowskaz do dzielnicy miasta” (rys. 6.3.2.12) stosuje się w celu wskazania dojazdu do dzielnicy lub ważnego dla podróżnych placu (ulicy) w mieście.

W celu wskazania dojazdu do dzielnicy śródmiejskiej stosuje się drogowskaz E-5a z napisem „Centrum” (rys. 6.3.2.13).

Rys. 6.3.2.13. Znak E-5a

Napisy dotyczące informacji lokalnej według zasad określonych odpowiednio w punktach 6.3.1.1 i 6.3.2.2 mogą być umieszczane również na tablicach przeddrogowskazowych i drogowskazach tablicowych.

6.3.3. Drogowskazy do obiektu komunikacyjnego lub użyteczności publicznej

6.3.3.1. Zasady ogólne

Znaki E-6, E-6a, E-6b i E-6c stosuje się w celu wskazania dojazdu do obiektów komunikacyjnych: lotnisk, dworców lub stacji kolejowych, dworców autobusowych oraz portów. Znaki według analogicznego wzoru jak znak E-6 stosuje się w celu wskazania dojazdu do jednostki policji, pogotowia ratunkowego, urzędów administracji publicznej, zarządów drogi oraz jednostek prowadzących odprawę celną.

Na znaku umieszcza się symbol lub nazwę obiektu, którego dotyczy. Symbole powinny znajdować się przy prostopadłym boku i zwrócone przodem w tę stronę co grot strzały.

Znaki umieszcza się po prawej stronie jezdni w odległości do 50 m od skrzyżowania. Jeżeli na wlocie zastosowano pas wyłączania, to drogowskaz tablicowy umieszcza się na początku tego pasa. Na skrzyżowaniu typu „T” dopuszcza się umieszczanie znaku na przedłużeniu kończącej się drogi.

Znaki umieszcza się przy drodze tranzytowej przechodzącej przez miejscowość lub w jej pobliżu. Jeżeli trasa dojazdowa zmienia kierunek, znaki umieszcza się na tych skrzyżowaniach, na których kierunek dojazdu ulega zmianie.

6.3.3.2. Drogowskaz do lotniska

Znak E-6 „drogowskaz do lotniska” (rys. 6.3.3.1) stosuje się w celu wskazania kierunku do lotniska (portu lotniczego). Na znaku obok symbolu umieszcza się nazwę lotniska. Bezpośrednio przed dojazdem do poszczególnych obiektów portu lotniczego stosuje się odmiany drogowskazu E-6 z napisami wskazującymi rodzaj obiektu, np. krajowy, cargo, odloty, nr terminalu itp.

Rys. 6.3.3.1. Znak E-6

6.3.3.3. Drogowskaz do dworca lub stacji kolejowej

Rys. 6.3.3.2. Znak E-6a:

a) do dworca kolejowego z napisem PKP

b) do stacji kolejowej z symbolem pociągu

Znak E-6a „drogowskaz do dworca lub stacji kolejowej” (rys. 6.3.3.2) stosuje się w celu wskazania kierunku do stacji kolejowej lub przystanku kolejowego obsługujących ruch pasażerski. Dopuszcza się zamiast symbolu stosowanie napisu „PKP”. Jeżeli znak wskazuje kierunek do stacji obsługujących wyłącznie ruch towarowy, na znaku umieszcza się odpowiedni napis np. „Dworzec towarowy”.

6.3.3.4. Drogowskaz do dworca autobusowego

Rys. 6.3.3.3. Znak E-6b

Znak E-6b „drogowskaz do dworca autobusowego” (rys. 6.3.3.3) stosuje się w celu wskazania kierunku do dworca autobusowego. Dopuszcza się stosowanie, zamiast symbolu, napisu z nazwą przedsiębiorstwa (grupy przedsiębiorstw), którego pojazdy odprawiane są na dworcu, np. „PKS”.

6.3.3.5. Drogowskaz do przystani promowej

Rys. 6.3.3.4. Znak E-6c

Znak E-6c „drogowskaz do przystani promowej” (rys. 6.3.3.4) stosuje się w celu wskazania kierunku do przystani promu morskiego (dworca morskie-

go) lub promu rzeczno. Na znaku podaje się nazwę miasta (portu), do którego kursują promy morskie, lub nazwę miasta kierunkowego leżącego na drodze w przypadku promu rzeczno.

Jeżeli w danej miejscowości lub rejonie znajduje się kilka obiektów tego samego typu, wówczas dopuszcza się umieszczenie na drogowskazi nazwy obiektu.

6.3.3.6. Drogowskaz do obiektów użyteczności publicznej

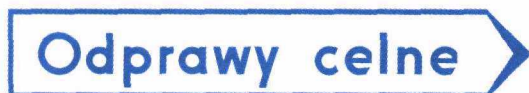
Rys. 6.3.3.5. Drogowskazy:

a) do pogotowia ratunkowego

b) do urzędu administracji publicznej

c) do punktu odpraw celnych

d) do centrum handlowego

Drogowskazy do obiektów użyteczności publicznej stosuje się w celu wskazania obiektów, w których świadczy się pomoc albo odbywa się obsługa administracyjna lub handlowa. Przykładowe drogowskazy obiektów użyteczności publicznej pokazano na rys. 6.3.3.5.

6.3.4. Drogowskazy do obiektów turystycznych lub wypoczynkowych

6.3.4.1. Zasady ogólne

Znaki od E-7 do E-12 i E-12a stosowane są w celu wskazania kierunku do obiektów turystycznych lub wypoczynkowych, takich jak przystań wodna, plaża, muzeum, zabytek kultury, zabytek przyrody, punkt obserwacyjny, szlak rowerowy itp.

Napisy, symbole i obrzeże tych znaków są barwy brązowej. Na znakach do obiektu turystycznego można umieszczać także symbole obiektów oznaczonych znakami informacyjnymi. Dopuszcza się także podawanie informacji o dużym obiekcie przemysłowym.

Znaki do obiektu turystycznego umieszcza się po prawej stronie jezdni, w odległości do 50 m od skrzyżowania. Jeżeli na wlocie zastosowano pas wyłączania, to drogowskaz tablicowy umieszcza się na początku tego pasa. Na skrzyżowaniu typu „T” dopuszcza się umieszczenie znaku na przedłużeniu kończącej się drogi.

Znaki umieszcza się przy drodze tranzytowej przechodzącej przez miejscowość lub w jej pobliżu. Jeżeli trasa dojazdowa zmienia kierunek, znaki umieszcza się na tych skrzyżowaniach, na których kierunek dojazdu ulega zmianie.

6.3.4.2. Drogowskaz do przystani wodnej lub żeglugi

Rys. 6.3.4.1. Znak E-7

Znak E-7 „drogowskaz do przystani wodnej lub żeglugi” (rys. 6.3.4.1) stosuje się w celu wskazania dojazdu do tego obiektu.

Jeżeli w danej miejscowości lub rejonie znajduje się kilka obiektów tego samego typu, wówczas dopuszcza się umieszczenie na drogowskazi nazwy obiektu.

Rys. 6.3.4.2. Znak E-7 wskazujący kierunek na wprost

Na rysunku 6.3.4.2 pokazano drogowskaz E-7 wskazujący kierunek do przystani — na wprost przez skrzyżowanie.

6.3.4.3. Drogowskaz do plaży lub miejsca kąpielowego

Znak E-8 „drogowskaz do plaży lub miejsca kąpielowego” (rys. 6.3.4.3) stosuje się w celu wskazania dojazdu do plaży lub miejsca kąpielowego. Stosowanie tego drogowskazu jest analogiczne jak drogowskazu E-7 opisanego w punkcie 6.3.4.2.

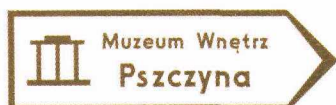
Rys. 6.3.4.3. Drogowskaz E-8

Na znaku E-8 zamiast symbolu plaży może być umieszczany symbol jeźdźca na koniu (rys. 6.3.4.4) wskazujący kierunek do ośrodka jazdy konnej.

Rys. 6.3.4.4. Drogowskaz E-8 z symbolem jeźdźcy

6.3.4.4. Drogowskaz do muzeum

Rys. 6.3.4.5. Drogowskaz E-9

Znak E-9 „drogowskaz do muzeum” (rys. 6.3.4.5) stosuje się w celu wskazania dojazdu do muzeum. Na drogowskazu umieszcza się nazwę muzeum oraz nazwę miejscowości, jeżeli jest on ustawiony poza granicami administracyjnymi tej miejscowości. Drogowskaz E-9 umieszcza się na wniosek właściwego terytorialnie organu administracji państwowej do spraw kultury.

Zasady jego stosowania są takie same jak drogowskazu E-7 (pkt 6.3.4.2).

6.3.4.5. Drogowskaz do zabytku jako dobra kultury

Rys. 6.3.4.6. Drogowskaz E-10

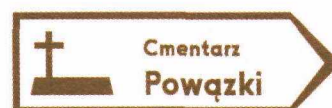
Znak E-10 „drogowskaz do zabytku jako dobra kultury” (rys. 6.3.4.6) stosuje się w celu wskazania dojazdu do obiektu zabytkowego stanowiącego dobro kultury narodowej. Zasady jego stosowania są takie same jak drogowskazu E-7 (pkt 6.3.4.2).

Na znaku E-10 zamiast symbolu zamku mogą być umieszczane symbole:

- kościoła (rys. 6.3.4.7), jeżeli znak wskazuje kierunek do zabytkowego obiektu o charakterze sakralnym — kościoła, katedry, bazyliki, cerkwi itp.,
- cmentarza (rys. 6.3.4.8), jeżeli znak wskazuje dojazd do zabytkowego cmentarza lub miejsca martyrologii.

Rys. 6.3.4.7. Drogowskaz E-10 z symbolem kościoła

Rys. 6.3.4.8. Drogowskaz E-10 z symbolem cmentarza

6.3.4.6. Drogowskaz do zabytku przyrody

Rys. 6.3.4.9. Drogowskaz E-11

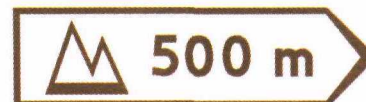
Znak E-11 „drogowskaz do zabytku przyrody” (rys. 6.3.4.9) stosuje się w celu wskazania obiektu uznanego za pomnik przyrody i umieszcza na wniosek właściwego terytorialnie Konserwatora Przyrody. Zasady jego stosowania są takie same jak drogowskazu E-7 (pkt 6.3.4.2).

Na znaku E-11 zamiast symbolu drzewa mogą być umieszczane symbole:

- groty (rys. 6.3.4.10), jeżeli znak wskazuje kierunek do groty lub jaskini,
- skały (rys. 6.3.4.11), jeżeli znak wskazuje dojazd do zabytków przyrody nieożywionej,
- ostoi ptaków (rys. 6.3.4.12), jeżeli znak wskazuje dojazd do rezerwatu (ostoi ptaków).

Rys. 6.3.4.10. Drogowskaz E-11 z symbolem grotty

Rys. 6.3.4.11. Drogowskaz E-11 z symbolem skały

Rys. 6.3.4.12. Drogowskaz E-11 z symbolem ostoi ptaków

6.3.4.7. Drogowskaz do punktu widokowego

Rys. 6.3.4.13. Drogowskaz E-12

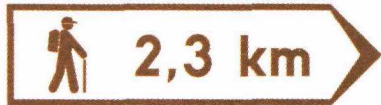
Znak E-12 „drogowskaz do punktu widokowego” (rys. 6.3.4.13) stosuje się w celu wskazania dojazdu do punktu, z którego istnieje dogodna możliwość obserwacji rejonów o walorach krajobrazowych. Zasady jego stosowania są takie same jak drogowskazu E-7 (pkt 6.3.4.2).

6.3.4.8. Drogowskaz do szlaku rowerowego

Rys. 6.3.4.14. Drogowskaz E-12a

Znak E-12a „drogowskaz do szlaku rowerowego” (rys. 6.3.4.14) stosuje się w celu wskazania dojazdu do miejsca, w którym rozpoczyna się lub przebiega oznakowany szlak turystyczny dla rowerów.

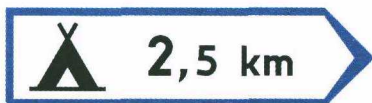

Rys. 6.3.4.15. Drogowskaz E-12a do szlaku turystyki pieszej

Na znaku E-12a zamiast symbolu roweru może być umieszczany symbol trasy pieszej (rys. 6.3.4.15) wskazujący kierunek do rozpoczynającego się lub przebiegającego w pobliżu szlaku turystyki pieszej.

6.3.4.9. Drogowskazy z symbolami znaków kategorii D

W celu wskazania dojazdu do znajdujących się przy drodze lub w jej pobliżu obiektów oznaczonych znakami D-18 i od D-21 do D-34 można symbole tych znaków umieszczać na białym tle drogowskazów podających informację lokalną. W przypadku znaku D-18 umieszcza się jego miniaturę.

Rys. 6.3.4.16. Drogowskaz z symbolem znaku D-30

Na rysunku 6.3.4.16 pokazano przykład umieszczenia symbolu znaku D-30 na drogowskazie wskazującym kierunek w prawo, a na rysunku 6.3.4.17 — miniatury znaku D-18, na drogowskazie wskazującym kierunek na wprost.

Rys. 6.3.4.17. Drogowskaz ze znakiem D-18

6.3.4.10. Drogowskaz do obiektu przemysłowego

Rys. 6.3.4.18. Drogowskaz do obiektu przemysłowego

Drogowskaz do obiektu przemysłowego (rys. 6.3.4.18) stosuje się w celu wskazania właściwej drogi dojazdowej na teren dużego obiektu przemysłowego (np. huta, fabryka, kopalnia, stocznia) zajmującego rozległy teren.

Zasady jego stosowania są takie same jak drogowskazu E-7 (pkt 6.3.4.2).

6.3.5. Tablica kierunkowa

Znak E-13 „tablica kierunkowa” (rys. 6.3.5.1) stosuje się w celu potwierdzenia kierunku drogi i podania odległości do miejscowości na niej wymienionych.

Rys. 6.3.5.1. Znak E-13

Na tablicy E-13 (rys. 6.3.5.1) podaje się:

- w górnym wierszu — nazwę miejscowości leżącej przed miejscowością kierunkową, siedziby gminy lub powiatu, lub o znaczeniu turystycznym lub położonej na skrzyżowaniu z drogą krajową lub wojewódzką,
- w dolnym wierszu — nazwę miejscowości kierunkowej,
- wyrażone w kilometrach odległości od wymienionych miejscowości.

Jeżeli przed miejscowością kierunkową nie ma innej miejscowości, to stosuje się tablicę E-13 podającą tylko nazwę tej miejscowości.

Tablice kierunkowe stosuje się poza obszarem zabudowanym na drogach krajowych, jeżeli nie zastosowano tablicy szlaku drogowego (znaki E-14 lub E-14a), wojewódzkich i powiatowych.

Tablice E-13 umieszcza się:

- w odległości 50-100 m za znakiem E-18a,
- za skrzyżowaniem z drogą krajową, wojewódzką lub powiatową o dużym znaczeniu komunikacyjnym,
- pośrodku odcinka, na którego krańcach są umieszczone tablice kierunkowe lub tablice szlaku drogowego, jeżeli długość tego odcinka przekracza 20 km.

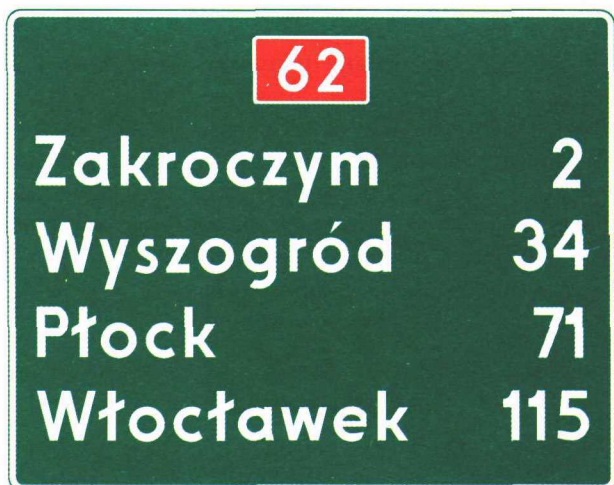
6.3.6. Tablica szlaku drogowego

6.3.6.1. Zasady ogólne

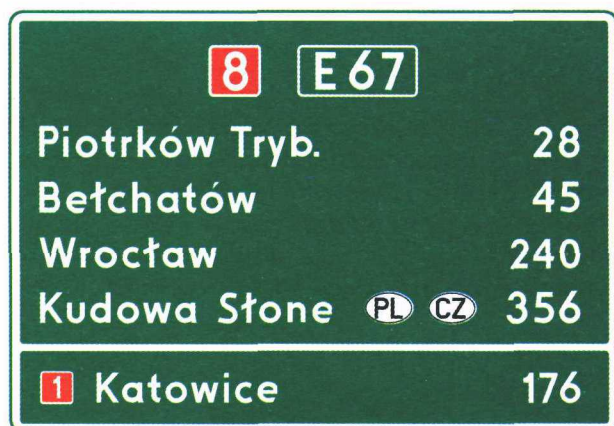
Znak E-14 „tablica szlaku drogowego” (rys. 6.3.6.1) stosuje się w celu potwierdzenia przebiegu drogi krajowej, podania jej numeru (numerów), głów-

nych miejscowości leżących na danym szlaku i odległości do nich.

Dopuszcza się także stosowanie znaków szlaku drogowego na drogach wojewódzkich o dużym znaczeniu komunikacyjnym.

Rys. 6.3.6.1. Tablica E-14

Rys. 6.3.6.2. Tablica E-14 z nazwami dwóch miejscowości kierunkowych

Wymiar tablicy E-14 zależy od liczby podawanych informacji oraz wielkości liter i cyfr ustalonych dla danego rodzaju drogi.

Znak E-14a „tablica szlaku drogowego na autostradzie” (rys. 6.3.6.3) stosuje się w celu wskazania miejscowości leżących wzdłuż autostrady.

6.3.6.2. Zasady rozmieszczania informacji na tablicy szlaku drogowego

W górnej części tablicy umieszcza się znak z numerem drogi krajowej oraz znak z numerem szlaku międzynarodowego, jeżeli droga ma również taki numer. Znak (znaki) z numerem drogi umieszcza się centralnie w stosunku do osi pionowej tablicy. Zasadniczą treść tablicy E-14 stanowi wykaz głównych miejscowości leżących na danym szlaku oraz,

wyrażone w kilometrach, odległości do nich. Liczba miejscowości powinna być tak dobrana, aby liczba wierszy podających ich nazwy nie przekraczała czterech na drogach ogólnodostępnych i ekspresowych, a trzech — na autostradach.

Jeżeli na tablicy szlaku drogowego miejscowość podawana jest tylko dlatego, że leży w niej skrzyżowanie z inną drogą krajową, po prawej stronie nazwy miejscowości zaleca się umieszczanie numeru krzyżującej się drogi.

Jeżeli na tablicy szlaku drogowego podawana jest nazwa przejścia granicznego, to po jej prawej stronie umieszcza się znak „PL” i znak wyróżniający państwo, do którego prowadzi przejście, przyjęty do oznaczania pojazdów uczestniczących w ruchu międzynarodowym.

6.3.6.3. Nazwy miejscowości na tablicy szlaku drogowego

Dobór nazw miejscowości ustala się po szczegółowej analizie ich znaczenia komunikacyjnego i gospodarczego.

Na tablicach szlaku drogowego podaje się:

- w wierszu górnym — nazwę najbliższej miejscowości stanowiącej siedzibę gminy lub powiatu, miejscowości o znaczeniu turystycznym, miejscowości na skrzyżowaniu z drogą krajową lub wojewódzką lub nazwę miejscowości kierunkowej,
- w wierszu dolnym — nazwę przejścia granicznego, jeżeli szlak prowadzi za granicę, lub nazwę miasta sąsiedniego państwa na odcinku drogi przed przejściem granicznym albo nazwę miasta kierunkowego,
- w wierszach pośrednich — nazwy miast o znaczeniu administracyjnym, turystycznym lub komunikacyjnym, w tym nazwę kierunkowego, jeżeli nie jest podawane w wierszu dolnym lub górnym.

Dopuszcza się umieszczenie na tablicy szlaku drogowego nazwy miejscowości znajdującej się przy innej drodze. Z lewej strony nazwy miejscowości umieszcza się numer drogi, przy której jest położona.

Na odcinkach dróg o wspólnym przebiegu w górnej części tablicy szlaku drogowego umieszcza się informacje o drodze o numerze niższym — numer drogi i nazwy dwóch miejscowości, najbliższej i kierunkowej, a poniżej oddzielone białą linią analogiczne informacje o drodze i numerze wyższym.

6.3.6.4. Umieszczanie tablic szlaku drogowego

Tablice szlaku drogowego umieszcza się na drogach krajowych:

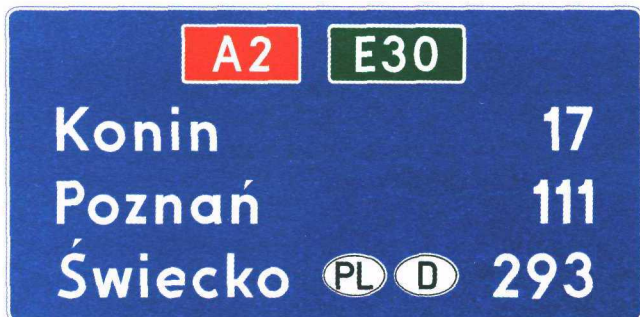
- przy wylotach z miast siedzib powiatu oraz innych, o ważnym znaczeniu gospodarczym lub turystycznym,

— za skrzyżowaniami (węzłami) z innymi drogami krajowymi oraz wojewódzkimi o dużym znaczeniu komunikacyjnym,

w następujących miejscach:

- około 100 m za wyjazdem z miejscowości,
- około 200 m za skrzyżowaniem na drogach ogólnodostępnych,
- 250 m za końcem pasa włączania na drogach ekspresowych,
- 300 m za końcem pasa włączania przy głównej jezdni autostrady.

Tablicę szlaku drogowego E-14a umieszczaną na autostradzie pokazano na rysunku 6.3.6.3.

Rys. 6.3.6.3. Tablica E-14a

6.3.7. Znaki z numerem drogi

6.3.7.1. Zasady ogólne

Znaki z numerem drogi stosuje się samodzielnie lub umieszcza się na znakach kierunku w celu wskazania dróg krajowych lub wojewódzkich. Numerów dróg pozostałych kategorii nie umieszcza się na znakach drogowych.

6.3.7.2. Znak z numerem drogi krajowej

Znak E-15a „numer drogi krajowej” o tle barwy czerwonej i napisie barwy białej (rys. 6.3.7.1) stosuje się w celu wskazania przebiegu drogi krajowej oznaczonej numerem wskazanym na znaku lub wjazdu na tę drogę.

Na drogach oznaczonych tym znakiem dopuszcza się ruch pojazdów o nacisku osi pojedynczej nieprzekraczającym 100 kN i odpowiednio większym nacisku osi wielokrotnej z wyjątkiem odcinków, na których nie dopuszcza się ruchu pojazdów o nacisku osi powyżej 80 kN, zgodnie z przepisami określającymi sieć dróg krajowych, po których mogą poruszać się pojazdy o określonych parametrach, chyba że znak B-19 określa inny dopuszczalny nacisk osi pojazdu.

Rys. 6.3.7.1. Znak E-15a:

a) z numerem jednocyfrowym

b) z numerem dwucyfrowym

6.3.7.2. Znak z numerem drogi wojewódzkiej

Znak E-15b (rys. 6.3.7.2) stosuje się w celu wskazania przebiegu drogi wojewódzkiej lub wjazdu na tę drogę. Na drogach oznaczonych tym znakiem dopuszcza się ruch pojazdów o nacisku osi pojedynczej nieprzekraczającym 80 kN.

Rys. 6.3.7.2. Znak E-15b

Rys. 6.3.7.3. Znak E-15e

Znak E-15e „numer drogi wojewódzkiej o zwiększonym do 10 t dopuszczalnym nacisku osi pojazdu” (rys. 6.3.7.3) stosuje się w celu wskazania przebiegu drogi lub wjazdu na drogę wojewódzką, na której dopuszcza się ruch pojazdów o nacisku osi pojedynczej nieprzekraczającym 100 kN.

6.3.7.3. Znak z numerem autostrady

Rys. 6.3.7.4. Znak E-15c

Znak E-15c „numer autostrady” (rys. 6.3.7.4) stosuje się w celu wskazania przebiegu autostrady lub wjazdu na nią. Na znakach kierunku wskazujących kierunek do autostrady po lewej stronie umieszcza się znak D-9 (rys. 6.3.7.5).

Jeżeli istnieje konieczność wskazania dojazdu do autostrady na drogach od niej oddalonych, dopuszcza się stosowanie drogowskazu w kształcie strzały ze znakiem D-9, numerem autostrady i odległością do jej najbliższego węzła (rys. 6.3.7.6).

Rys. 6.3.7.5. Znak E-15c z miniaturą znaku D-9

Rys. 6.3.7.6. Drogowskaz w kształcie strzały do autostrady

6.3.7.4. Znak z numerem drogi ekspresowej

Znak E-15d „numer drogi ekspresowej” (rys. 6.3.7.7) stosuje się w celu wskazania przebiegu drogi ekspresowej lub wjazdu na nią. Na znakach kierunku wskazujących kierunek do drogi ekspresowej, po lewej stronie znaku E-15d umieszcza się znak D-7 (rys. 6.3.7.8).

Rys. 6.3.7.7. Znak E-15d

Rys. 6.3.7.8. Znak E-15d z miniaturą znaku D-7

6.3.7.5. Znak szlaku drogowego z numerem drogi międzynarodowej

Rys. 6.3.7.9. Znak E-16

Znak E-16 „numer szlaku międzynarodowego” (rys. 6.3.7.9) stosuje się w celu poinformowania kierujących pojazdami, że droga krajowa jest także drogą międzynarodową.

Znaki E-16 stosuje się na wszystkich drogach międzynarodowych. Numery oznaczające te drogi powinny występować zawsze jako uzupełnienie numerów dróg krajowych bądź na samodzielnych znakach umieszczanych pod znakiem szlaku drogi krajowej (rys. 6.3.7.10), bądź jako numery (miniatury) stosowane na innych znakach kierunku, jak pokazano na rysunkach: 6.3.1.2, 6.3.1.4, 6.3.2.3 lit. a, 6.3.2.8 lit. b, 6.3.2.10, 6.3.6.2 i 6.3.6.3.

Rys. 6.3.7.10. Znak E-16 jako uzupełnienie znaku E-15a

Znaki E-16 umieszcza się na tablicach przeddrogowskazowych i drogowskazach tablicowych:

- na początku i końcu drogi oznaczonej numerem drogi międzynarodowej,
- przed i za skrzyżowaniem, na którym droga krajowa będąca drogą międzynarodową krzyżuje się z inną drogą krajową.

6.3.7.6. Stosowanie znaków z numerem drogi

Znaki z numerami dróg stosuje się na znakach kierunku na skrzyżowaniach dróg krajowych i wojewódzkich pomiędzy sobą. Zaleca się ich stosowanie także na skrzyżowaniach z innymi drogami. Znaki te jako samodzielne należy stosować możliwie często, gdyż w istotny sposób ułatwiają kierującym orientację, potwierdzając obrany kierunek jazdy, szczególnie w miejscach, w których mogą powstać wątpliwości co do przebiegu drogi.

6.3.7.7. Umieszczanie znaków z numerem drogi

Numery dróg umieszcza się:

a) samodzielnie, w odległości do 50 m:

- za skrzyżowaniem, bez względu na rodzaj obszaru, dla potwierdzenia kierunku, a szczególnie jeżeli szlak zmienia kierunek na skrzyżowaniu oraz w przypadkach, gdy układ skrzyżowania może stwarzać wątpliwości co do przebiegu szlaku,
- przed skrzyżowaniami w obszarze zabudowanym, jeżeli zmiana przebiegu szlaku nie jest sygnalizowana tablicami przeddrogowskazowymi oraz drogowskazami tablicowymi,

b) na tablicach przeddrogowskazowych, drogowskazach tablicowych i drogowskazach w kształcie strzały do miejscowości wskazujących numer drogi oraz na tablicach szlaku drogowego — jako jeden z elementów treści tych tablic.

Wysokość znaków E-15a i E-15b stosowanych samodzielnie wynosi 300 mm.

Jeżeli istnieje potrzeba wskazania przebiegu drogi na skrzyżowaniu, to obok numeru drogi umieszcza się strzałkę kierunkową. Przykłady odmian znaków ze strzałkami przedstawiono na rys. od 6.3.7.11 do 6.3.7.13.

Rys. 6.3.7.11. Znak E-15a z numerem drogi krajowej ze strzałką:

a) skierowaną w lewo

b) skierowaną skośnie w lewo

Rys. 6.3.7.12. Znak E-15b ze strzałką skierowaną w prawo

Rys. 6.3.7.13. Znak E-15a z numerem drogi wojewódzkiej ze strzałką skierowaną na wprost

6.3.8. Miejscowość

Znak E-17a „miejscowość” (rys. 6.3.8.1) stosowany jest w celu wskazania kierującym, że wjeżdżają do określonej znakiem miejscowości.

Znak E-17a ma wysokość 530 mm, a długość podstawy zależy od długości nazwy miejscowości i powinna wynosić co najmniej 1000 mm.

Znak E-17a umieszcza się przed pierwszymi zabudowaniami miejscowości.

Rys. 6.3.8.1. Znak E-17a

Jeżeli pierwsze zabudowania lub skrzyżowanie znajdują się w pobliżu granicy administracyjnej miejscowości, znak E-17a należy umieścić na tej granicy. W przypadku miejscowości, której zabudowania są znacznie oddalone od granicy administracyjnej miejscowości, znak E-17a umieszcza się w odległości 50—100 m przed pierwszymi zabudowaniami.

Jeżeli granica pomiędzy miejscowościami przechodzi wzdłuż drogi, to znak wskazujący miejscowość położoną po lewej stronie drogi umieszcza się po lewej stronie drogi.

Jeżeli granica miejscowości pokrywa się z granicą obszaru zabudowanego i znak E-17a umieszcza się razem ze znakiem D-42, wówczas znak D-42 umieszcza się pod znakiem E-17a.

6.3.9. Koniec miejscowości

Rys. 6.3.9.1. Znak E-18a

Znak E-18a „koniec miejscowości” (rys. 6.3.9.1) stosuje się w celu wskazania wyjazdu z miejscowości. Znak E-18a umieszcza się w tym samym przekroju drogi co znak E-17a.

Na jezdniach dwukierunkowych dopuszcza się umieszczanie znaku E-18a po lewej stronie drogi na odwrocie tablicy E-17a.

W przypadku gdy obszary zabudowy dwóch miejscowości położone przy jezdni jednokierunkowej łączą się ze sobą, znak E-17a umieszcza się nad znakiem E-18a.

6.3.10. Obwodnica

Znak E-19a „obwodnica” (rys. 6.3.10.1) stosuje się w celu wskazania kierunku do obwodnicy miasta. Znaki umieszcza się na drogach doprowadzających ruch do obwodnicy klasy GP, G lub Z.

Rys. 6.3.10.1. Znak E-19a

6.3.11. Tablica węzła drogowego na autostradzie

Rys. 6.3.11.1. Znak E-20

„Tablica węzła drogowego na autostradzie” E-20 (rys. 6.3.11.1) stosowana jest w celu uprzedzenia kierujących pojazdami o zbliżaniu się do wyjazdu z autostrady. W górnej części tablicy należy podać numer wyjazdu z autostrady, w dolnej części — odległość do tego wyjazdu. Tablicę umieszcza się w odległości 3000 m przed początkiem pasa wyłączenia.

Rys. 6.3.11.2. Znak E-20 z symbolem i nazwą węzła

Dopuszcza się zamiast numeru wyjazdu umieszczenie na znaku E-20 symbolu i nazwy węzła (rys. 6.3.11.2.).

Znak E-20 z nazwą węzła można stosować także na drogach ekspresowych, wówczas tło znaku ma barwę zieloną.

6.3.12. Dzielnica lub osiedle

Rys. 6.3.12.1. Tablica E-21

Znak E-21 „dzielnica (osiedle)” (rys. 6.3.12.1) stosowany jest, w razie potrzeby, w miastach w celu lepszej orientacji kierujących pojazdami.

6.3.13. Znaki samochodowych szlaków turystycznych

Do oznakowania samochodowych szlaków turystycznych oraz obiektów turystycznych występujących na danym terenie stosuje się znaki:

- E-22a „samochodowy szlak turystyczny”,
 - E-22b „obiekt na samochodowym szlaku turystycznym”,
 - E-22c „informacja o obiektach turystycznych”.
- Projekty znaków samochodowych szlaków turystycznych opiniuje kapituła właściwej organizacji turystycznej.

6.3.13.1. Samochodowy szlak turystyczny

Rys. 6.3.13.1. Znak E-22a

Znak E-22a „samochodowy szlak turystyczny” (rys. 6.3.13.1) stosuje się w celu wskazania początku samochodowego szlaku turystycznego oraz jego kontynuacji na skrzyżowaniach. Na znaku umieszcza się nazwę szlaku, jego symbol oraz strzałkę wskazującą kierunek szlaku.

Znaki umieszcza się na początku samochodowego szlaku turystycznego oraz na skrzyżowaniach dla wskazania kierunku szlaku.

6.3.13.2. Obiekt na samochodowym szlaku turystycznym

Rys. 6.3.13.2. Znak E-22b

Znak E-22b „obiekt na samochodowym szlaku turystycznym” (rys. 6.3.13.2) stosuje się w celu wskazania kierunku do obiektu położonego przy samochodowym szlaku turystycznym. Na znaku umieszcza się symbol obiektu turystycznego, jego nazwę, symbol szlaku turystycznego oraz strzałkę wskazującą kierunek do obiektu. Stosownie do rodzaju obiektu turystycznego na znaku E-22b umieszcza się jeden z symboli określonych w pkt 6.3.4.

Znak umieszcza się w odległości do 50 m przed skrzyżowaniem, na którym następuje zjazd do obiektu. Jeżeli trasa dojazdowa do obiektu zmienia kierunek, znaki umieszcza się dodatkowo na tych skrzyżowaniach, na których kierunek dojazdu ulega zmianie.

Rys. 6.3.13.3. Znak E-22b wskazujący szczególną atrakcję turystyczną

Znak E-22b wg rys. 6.3.13.3 stosuje się w celu wskazania szczególnej atrakcji turystycznej znajdującej się na szlaku. Na znaku umieszcza się sylwetkę wskazywanego obiektu turystycznego — zamku, pałacu itp. Znak może być umieszczony na początku szlaku turystycznego.

6.3.13.3. Informacja o obiektach turystycznych

Rys. 6.3.13.4. Znak E-22c

Znak E-22c „informacja o obiektach turystycznych” (rys. 6.3.13.3) stosuje się w celu wskazania obszaru (miasta), na którym znajduje się szereg godnych uwagi obiektów turystycznych. Na znaku umieszcza się nazwę obszaru (miasta), na którym występują atrakcje turystyczne oraz ich symbole. Znaki umieszcza się przy drogach wjazdowych do obszaru.

6.4. Oznakowanie drogowskazowe poza miastami

6.4.1. Zasady ogólne

Oznakowanie drogowskazowe skrzyżowań poza miastami spełnia istotną rolę informacyjną dla uczestników ruchu, umożliwiając szybką orientację co do przebiegu drogi, a tym samym podnosi sprawność ruchu oraz optymalizuje długość i czas podróży. Funkcje poszczególnych znaków kierunku podane zostały w punktach 6.1. i 6.3, w których określono dane dotyczące między innymi drogowskazów oraz różnice w zakresie stosowania ich na drogach mających różne funkcje.

Znaki kierunku należy umieszczać zgodnie z zasadami określonymi w punktach 6.1 i 6.3 oraz w tabeli 6.1 do użycia pomocniczego.

6.4.2. Stosowanie znaków kierunku na skrzyżowaniach poza miastami

6.4.2.1. Oznakowanie jezdni głównej autostrady w obrębie węzła

Do oznakowania jezdni głównej autostrady w obrębie węzła stosuje się następujące znaki oraz urządzenia bezpieczeństwa ruchu (rys. 6.4.2.1):

- E-20 umieszczany 3000 m przed początkiem pasa wyłączenia; jeżeli ze względu na niewielkie odcinki międzywęzłowe odległość umieszczenia znaku nie może być zachowana, umieszcza się go w odległości 50—100 m za tablicą szlaku drogowego poprzedniego węzła; znaku można nie stosować, jeżeli odległość jego umieszczenia od początku pasa wyłączenia byłaby mniejsza niż 2000 m,
- E-1a I umieszczany w odległości 1500 m przed początkiem pasa wyłączenia,
- E-1a II umieszczany w odległości 500 m przed początkiem pasa wyłączenia,
- F-14a, F-14b, F-14c „tablice wskaźnikowe na autostradzie” umieszczane w odległości 300, 200 i 100 m przed początkiem pasa wyłączenia,
- E-2d — jako zasada lub E-2c umieszczane w tym miejscu wyjazdu, w którym szerokość pasa wyłączenia wynosi 1,0 m,

- U-4 umieszczana za wyjazdem na wysepce oddzielającej jezdnię główną od łącznicy w miejscu, w którym wysepka ma szerokość co najmniej 1,6 m,
- E-5 lub E-6 umieszczane za wyjazdem na wysepce, gdy do jednego miasta prowadzi kilka wyjazdów,
- A-6d „wlot drogi jednokierunkowej z prawej strony” umieszczany przed każdym wjazdem na autostradę w odległości 150—300 m. Jeżeli odległość ta jest mniejsza od 150 m — pod znakiem umieszcza się tabliczkę T-1,
- E-14a umieszczany za wjazdem na autostradę w odległości 300 m od końca pasa włączania.

Na autostradach o trzech lub więcej pasach ruchu dopuszcza się, zwłaszcza przy blisko położonych węzłach, zastosowanie zamiast tablic przeddrogowskazowych dodatkowego drogowskazu E-2c w odległości 1000 m przed początkiem pasa wyłączenia.

6.4.2.2. Oznakowanie jezdni głównej drogi ekspresowej w obrębie węzła

Do oznakowania jezdni głównej drogi ekspresowej w obrębie węzła stosuje się następujące znaki i urządzenia bezpieczeństwa ruchu (rys. 6.4.2.2):

- E-1 lub E-1b umieszczane w odległości 500 m przed początkiem pasa wyłączenia,
- E-2a (E-2e) lub E-2b (E-2f) umieszczane w miejscu, w którym pas wyłączenia ma szerokość 1 m,
- U-4 umieszczana za wyjazdem na wysepce oddzielającej jezdnię główną od łącznicy w miejscu, w którym wysepka ma szerokość co najmniej 1,6 m,
- E-5 lub E-6 umieszczane za wyjazdem na wysepce, gdy do jednego miasta prowadzi kilka wyjazdów,
- A-6d umieszczany przed każdym wjazdem na drogę ekspresową w odległości 150—300 m. Jeżeli odległość ta jest mniejsza od 150 m, pod znakiem umieszcza się tabliczkę T-1,
- E-14 umieszczany za wjazdem na drogę ekspresową w odległości 250 m od końca pasa włączania.

6.4.2.3. Skrzyżowania dróg ogólnodostępnych

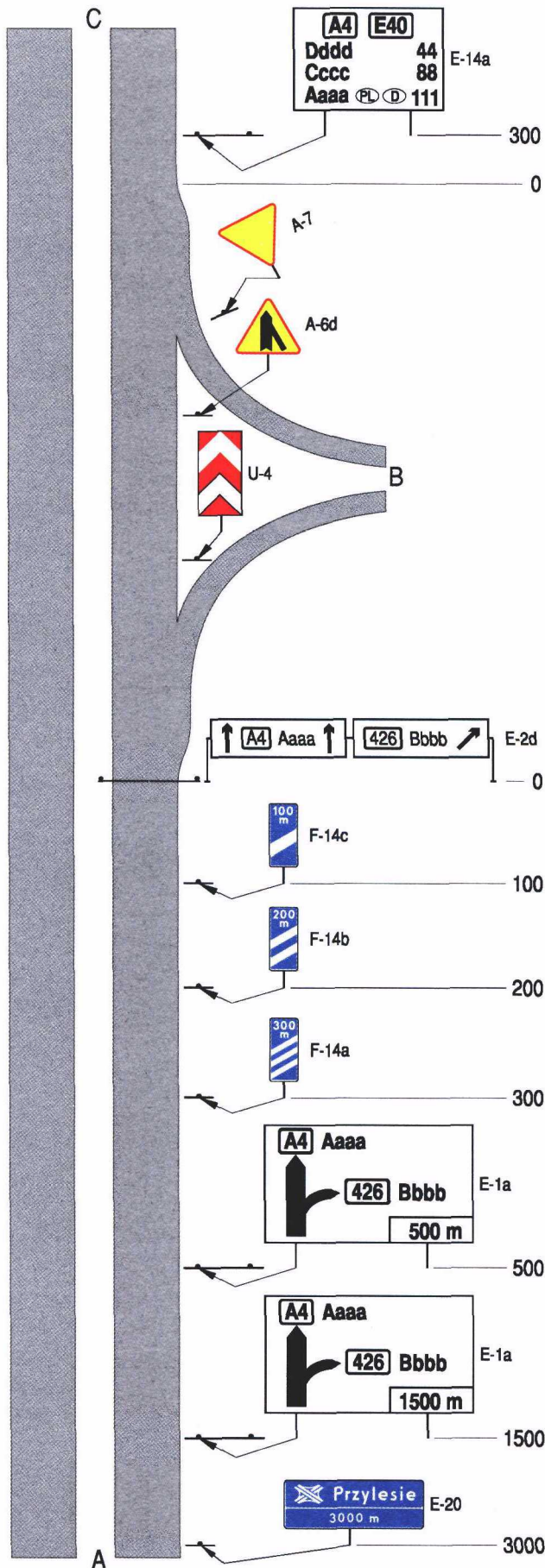
Do oznakowania skrzyżowań dróg ogólnodostępnych pomiędzy sobą należy stosować znaki kierunku E, zgodnie z zasadami podanymi w tabeli 6.1.

Przykłady oznakowania tych skrzyżowań przedstawiono na rysunkach od 6.4.2.3 do 6.4.2.14.

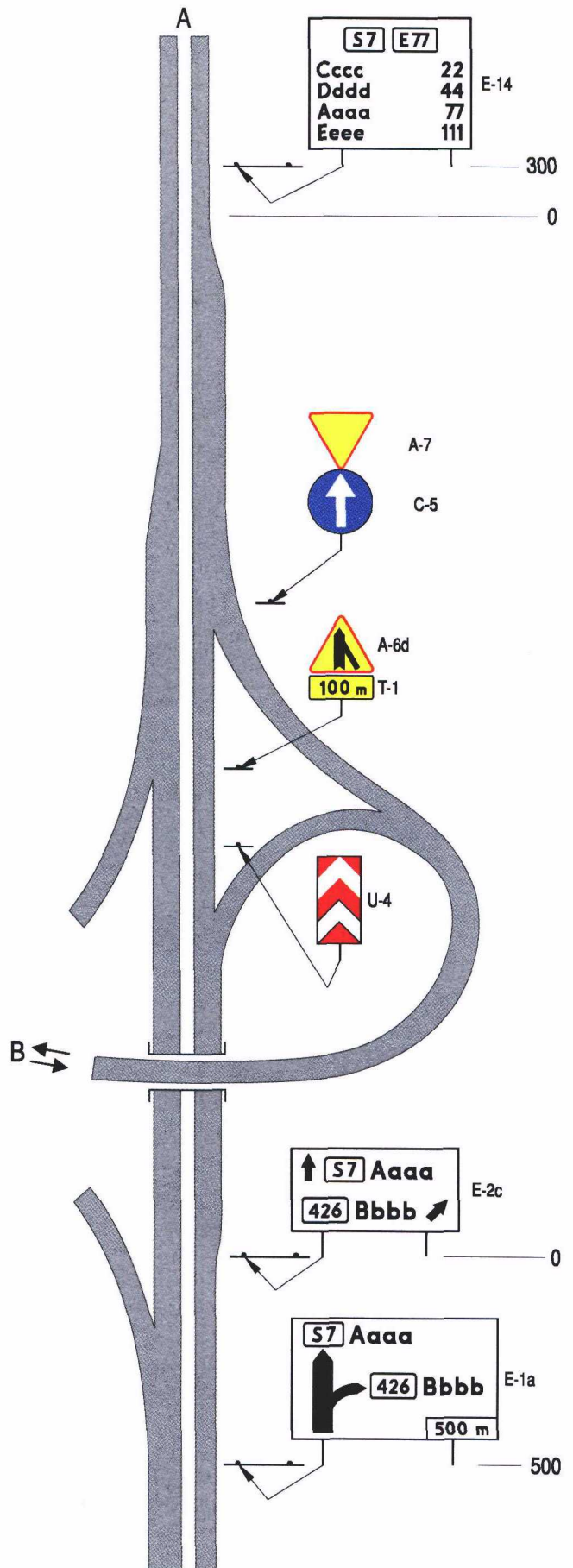
Tabela 6.1. Stosowanie znaków kierunku na skrzyżowaniach dróg ogólnodostępnych w zależności od kategorii drogi (poza miastami)

Kategoria drogi	krajowa	województwa o dużym znaczeniu komunikacyjnym	województwa o małym znaczeniu komunikacyjnym	powiatowa o dużym znaczeniu komunikacyjnym	powiatowa o małym znaczeniu komunikacyjnym	gminna
krajowa	E-1, E-2, E-14 E-15a	E-1, E-2, E-13 E-15b lub E-15e	E-2, E-13 E-15b lub E-15e	E-2 E-13 E-15a	E-2 ¹⁾ E-2 ³⁾ E-13 ²⁾ E-15a	E-2 ¹⁾ E-2 ³⁾ E-4 ²⁾
województwa o dużym znaczeniu komunikacyjnym		E-1, E-2, E-13 E-15b lub E-15e	E-2, E-13 E-15b lub E-15e	E-2, E-13 E-15b lub E-15e	E-2 ¹⁾ E-2 ³⁾ E-4 ²⁾	E-2 ¹⁾ E-2 ³⁾ E-4 ²⁾
województwa o małym znaczeniu komunikacyjnym			E-2, E-13 E-15b lub E-15e	E-2, E-13 E-15b lub E-15e	E-2 ¹⁾ E-4	E-2 ¹⁾ E-4
powiatowa o dużym znaczeniu komunikacyjnym				E-2 E-13	E-2 E-13 E-4	E-2 ¹⁾ E-4
powiatowa o małym znaczeniu komunikacyjnym					E-2 ³⁾ E-4 ²⁾	E-2 ³⁾ E-4 ²⁾
gminna						E-2 ³⁾ E-4 ²⁾

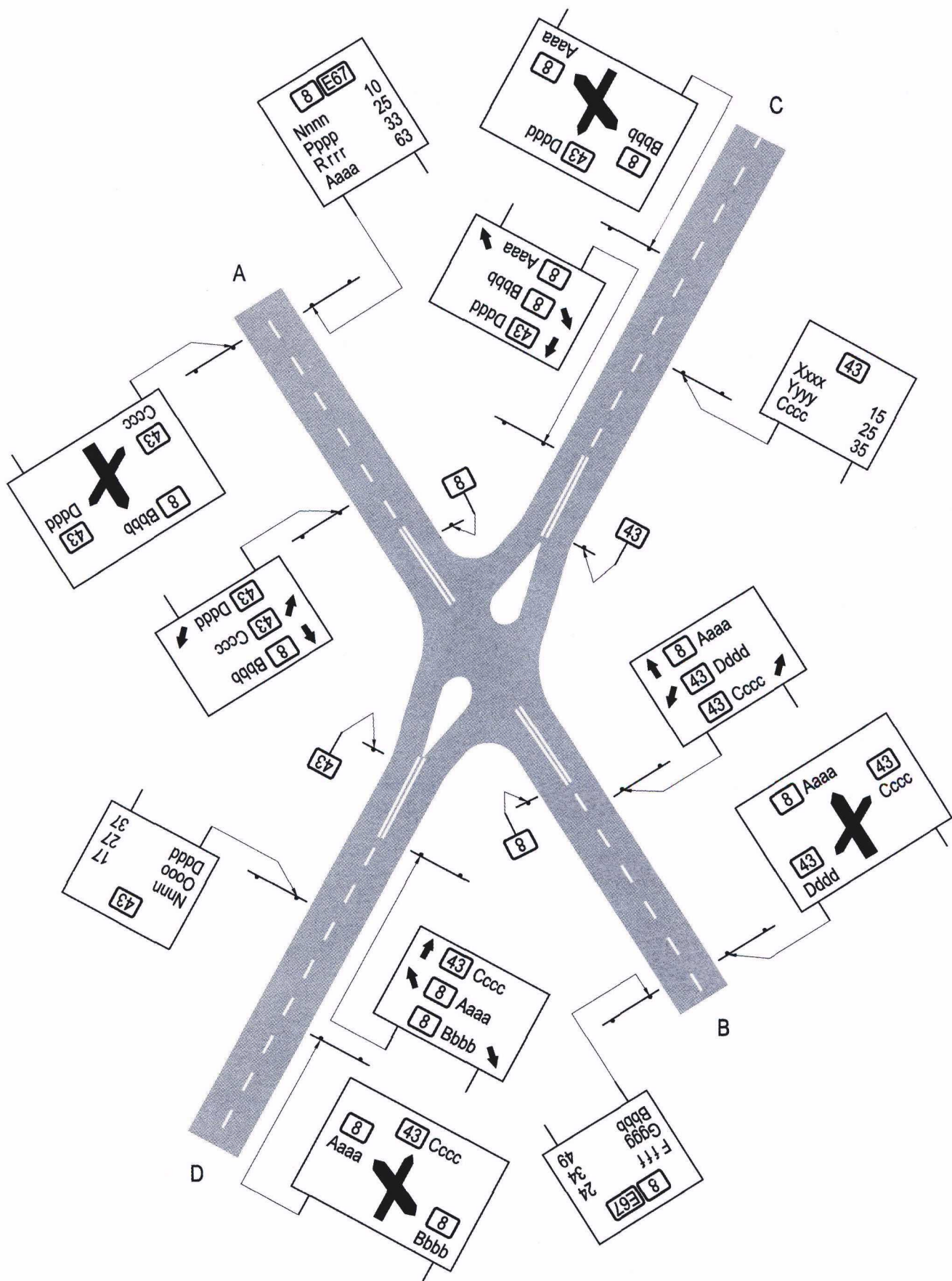
¹⁾ Nie dotyczy wlotów dróg gruntowych. ²⁾ Na skrzyżowaniach typu „T”. ³⁾ Na skrzyżowaniach innych niż typu „T”.

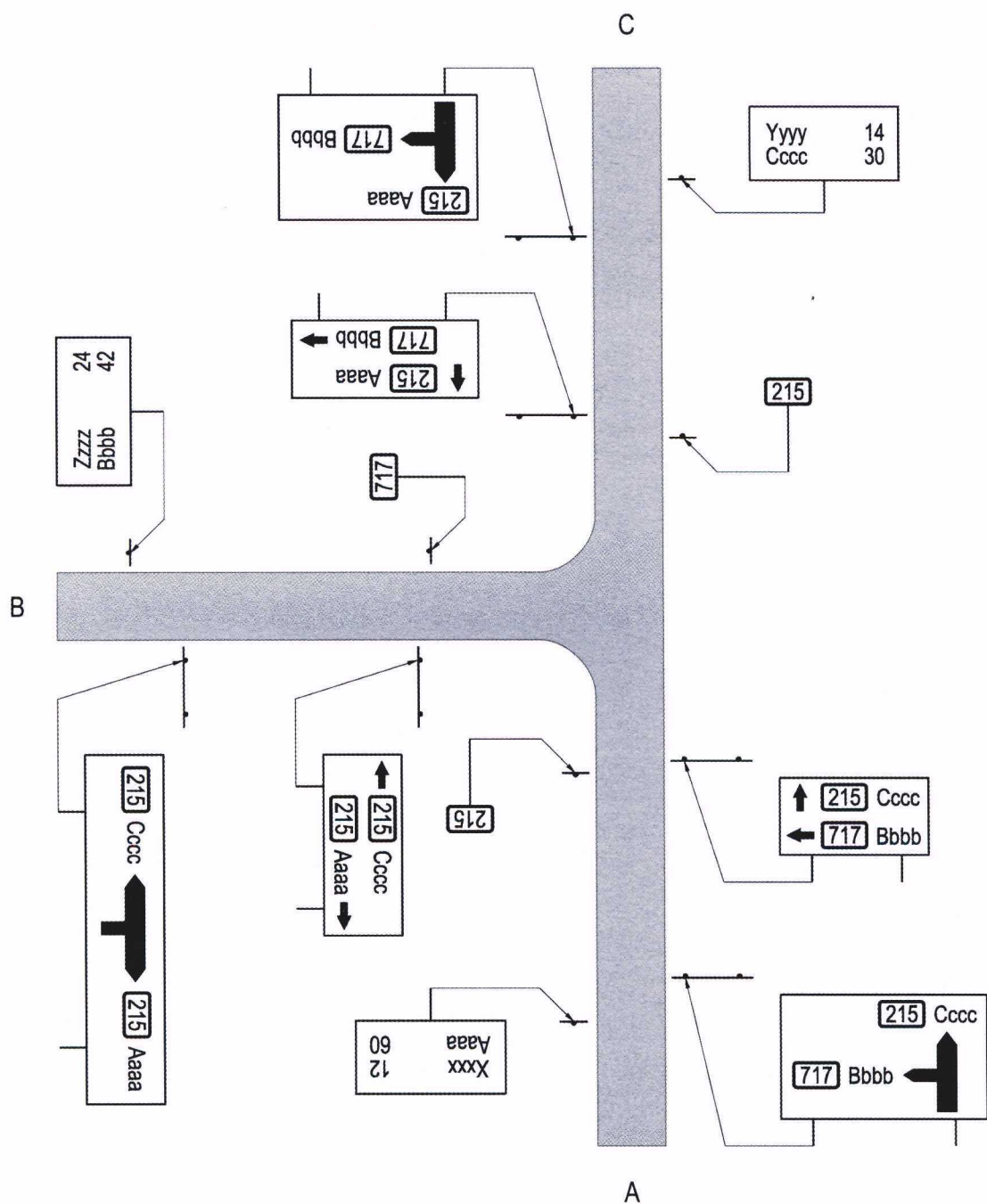
Rys. 6.4.2.1. Oznakowanie jezdni głównej autostrady w obrębie węzła

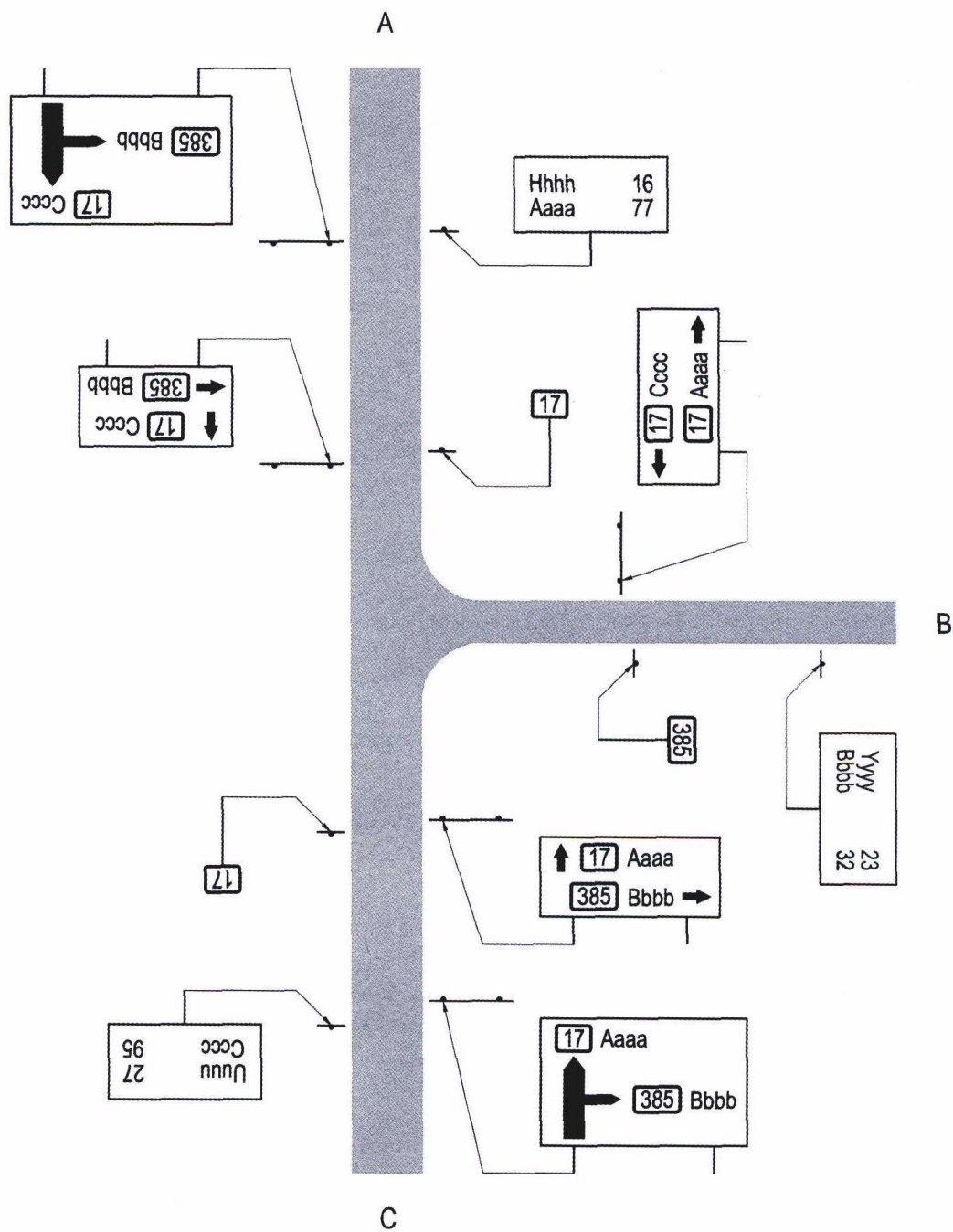
Rys. 6.4.2.2. Oznakowanie jezdni głównej drogi ekspresowej w obrębie węzła

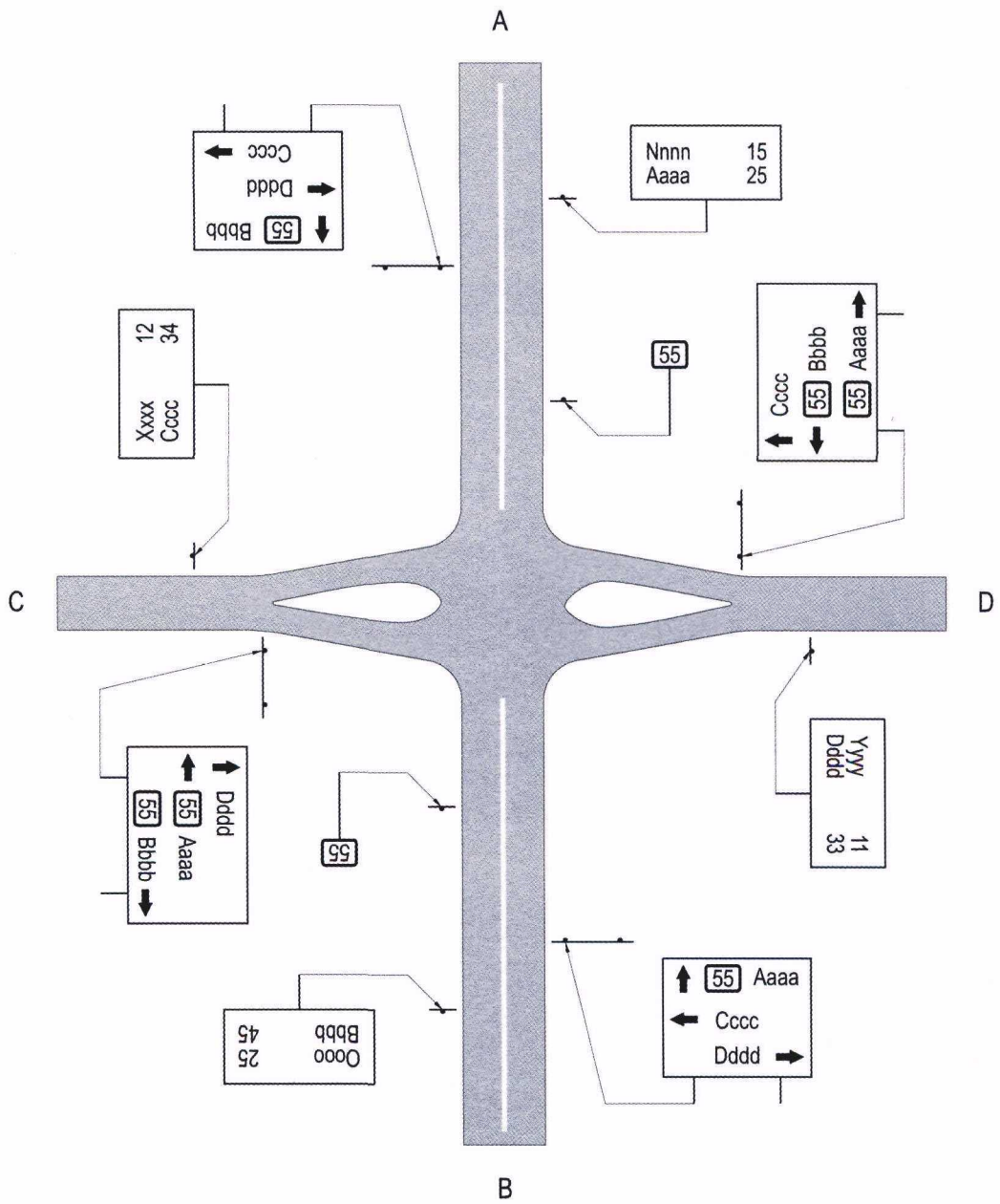
Rys. 6.4.2.3. Oznakowanie znakami kierunku skrzyżowania dróg krajowych

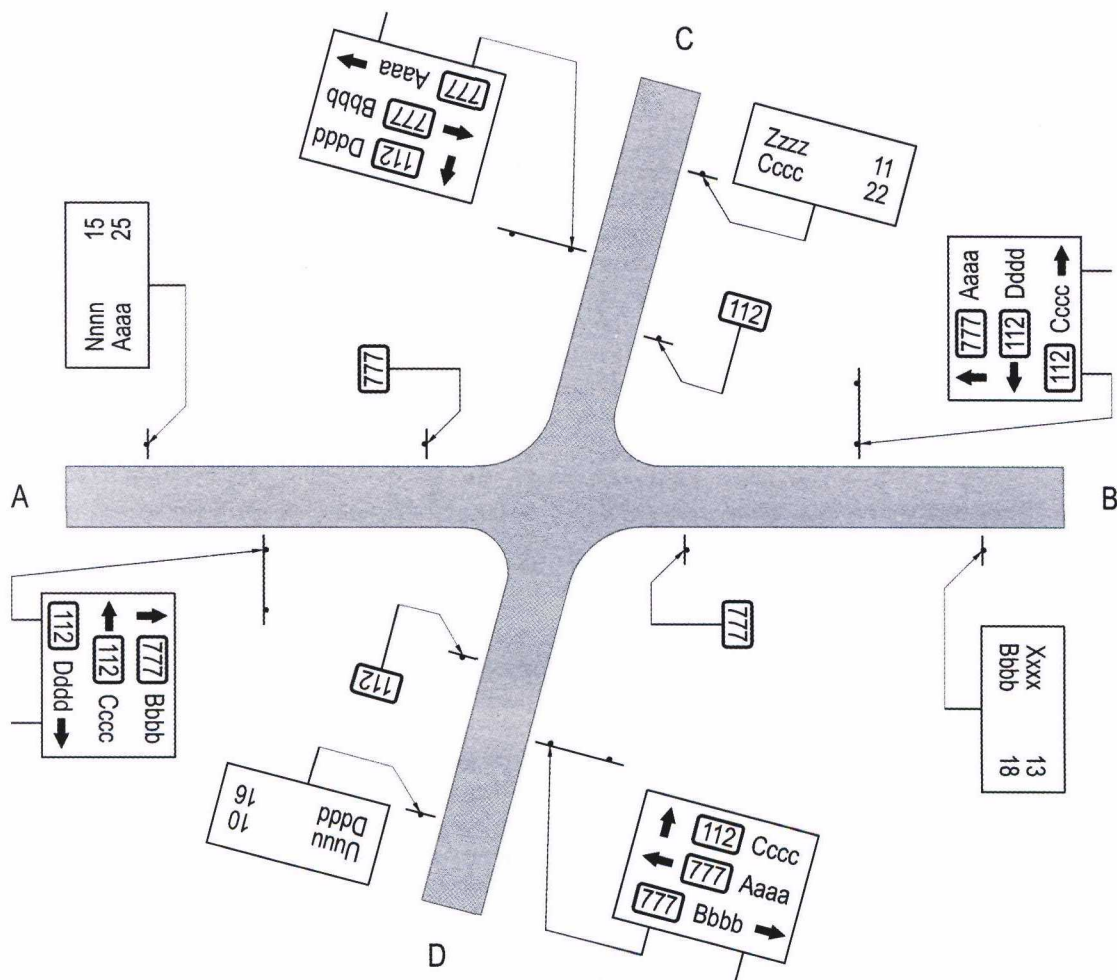
Rys. 6.4.2.5. Oznakowanie znakami kierunku skrzyżowania dróg wojewódzkich o dużym znaczeniu komunikacyjnym

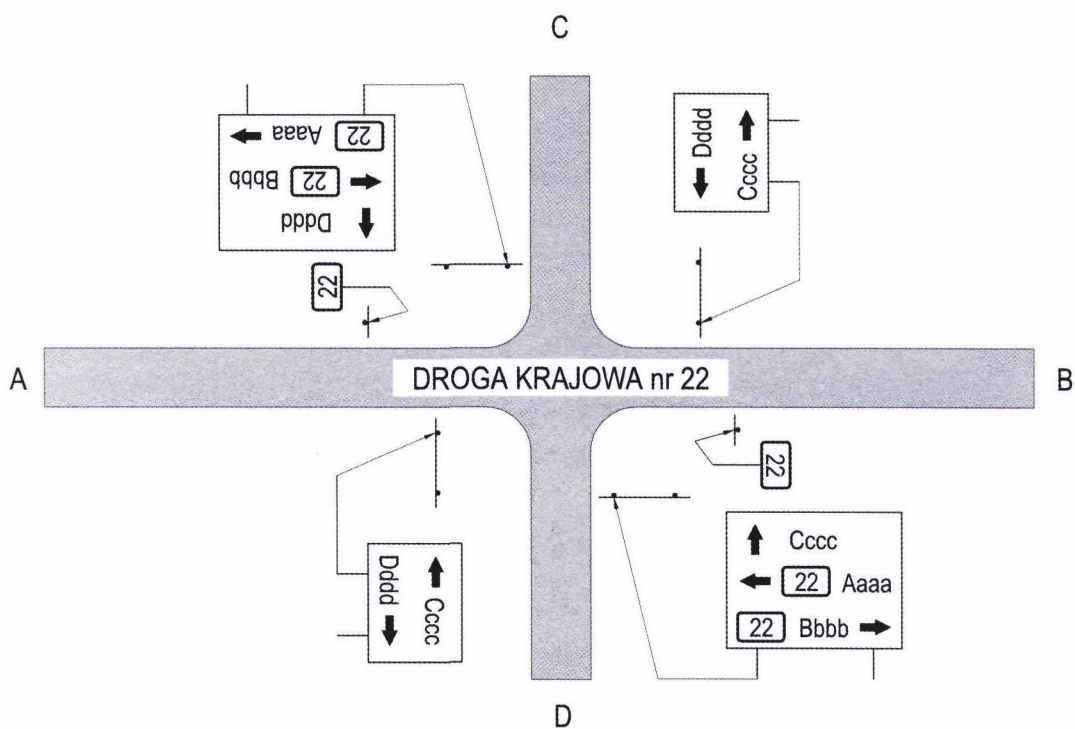
Rys. 6.4.2.6. Oznakowanie znakami kierunku skrzyżowania drogi krajowej z drogą wojewódzką o małym znaczeniu komunikacyjnym

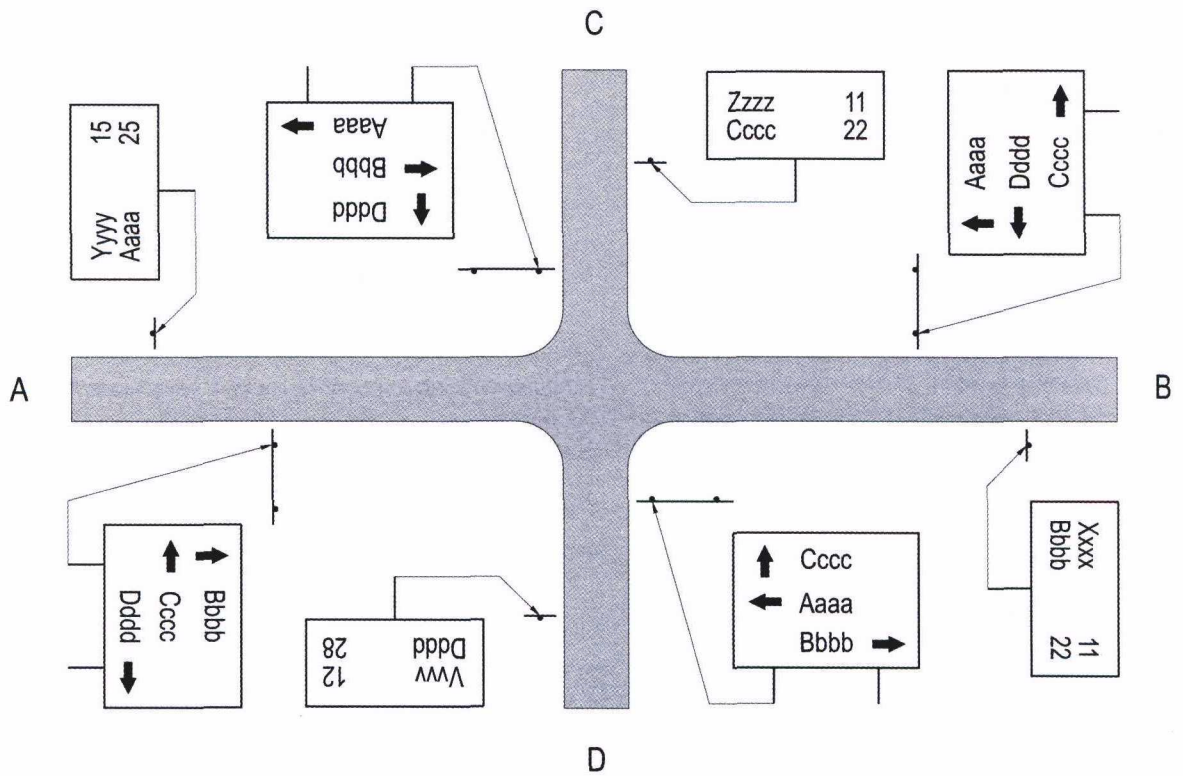
Rys. 6.4.2.7. Oznakowanie znakami kierunku skrzyżowania drogi krajowej z drogą powiatową o dużym znaczeniu komunikacyjnym

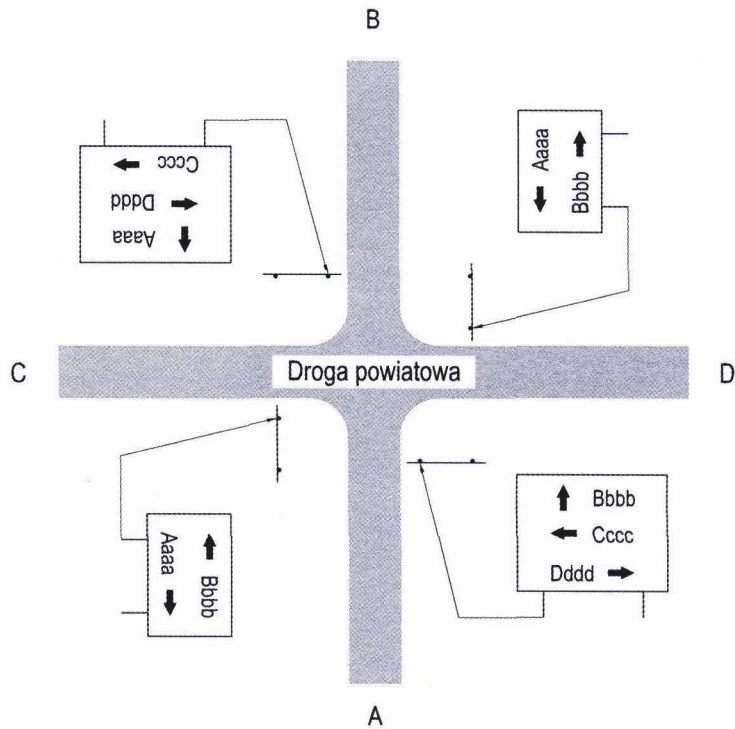
Rys. 6.4.2.8. Oznakowanie znakami kierunku skrzyżowania dróg wojewódzkich o małym znaczeniu komunikacyjnym

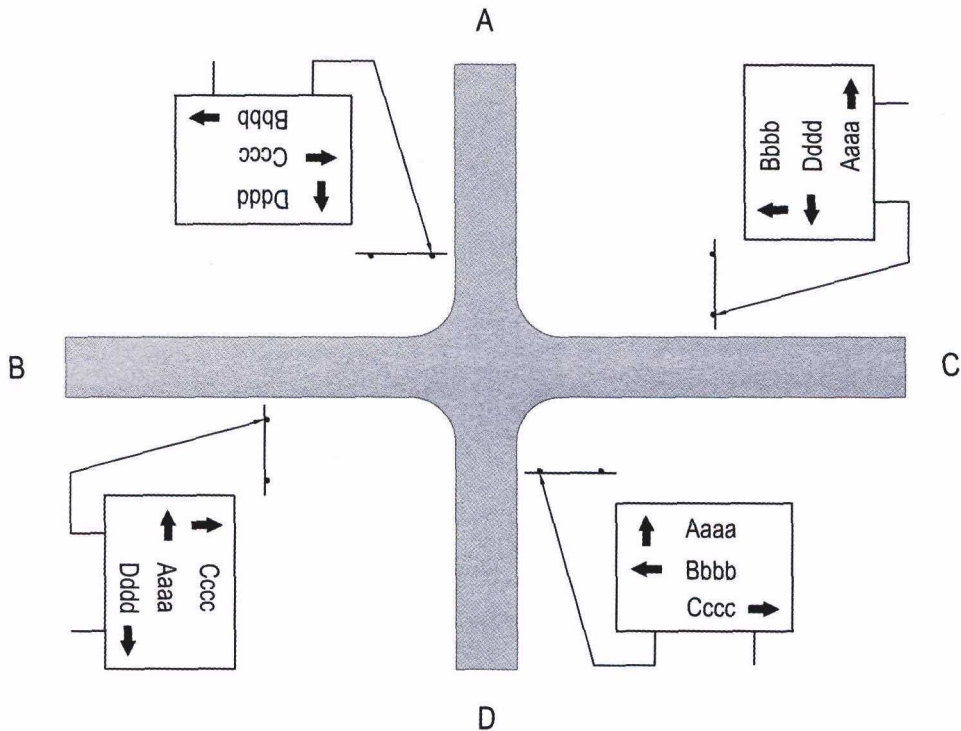
Rys. 6.4.2.9. Oznakowanie znakami kierunku skrzyżowania drogi krajowej z drogą powiatową o małym znaczeniu komunikacyjnym lub z drogą gminną

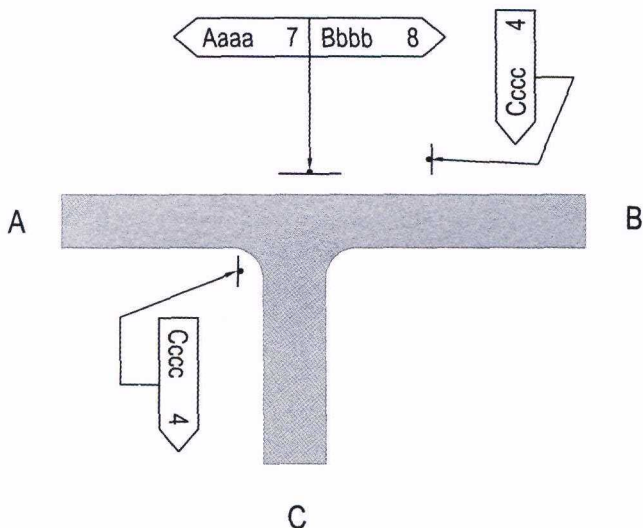
Rys. 6.4.2.10. Oznakowanie znakami kierunku skrzyżowania drogi powiatowej o dużym znaczeniu komunikacyjnym z inną drogą powiatową

Rys. 6.4.2.11. Oznakowanie znakami kierunku skrzyżowania drogi powiatowej o dużym znaczeniu komunikacyjnym z drogą gminną

Rys. 6.4.2.12. Oznakowanie znakami kierunku skrzyżowania typu innego niż „T” dróg powiatowych o małym znaczeniu komunikacyjnym lub dróg gminnych

Rys. 6.4.2.13. Oznakowanie znakami kierunku skrzyżowania typu „T” dróg powiatowych o małym znaczeniu komunikacyjnym lub dróg gminnych

6.5. Oznakowanie drogowskazowe w miastach

6.5.1. Zasady ogólne

Oznakowanie drogowskazowe w miastach pełni bardzo ważną rolę w funkcjonowaniu systemu komunikacyjnego, przepustowości dróg oraz bezpiecznym korzystaniu z dróg przez uczestników ruchu. Zespół zastosowanych w tym celu znaków kierunku powinien być tak dobrany, aby kierowca niezający miasta mógł przejechać przez nie, korzysta-

jąc tylko z ustawionych znaków i podanych na nich informacji. Przy ustalaniu treści znaków kierunku należy stosować następujący tryb postępowania:

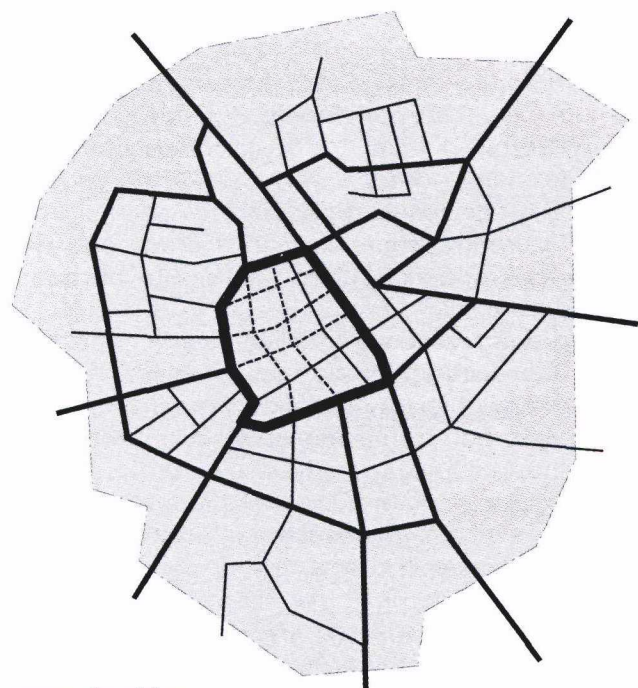
- ustalenie sieci dróg układu podstawowego,
- określenie połączeń pomiędzy poszczególnymi miejscowościami (kierunkami),
- określenie obiektów charakterystycznych wymagających zastosowania informacji lokalnej,
- ustalenie dróg dojazdowych do obiektów charakterystycznych,
- po nałożeniu i powiązaniu ze sobą wszystkich połączeń na sieć dróg, sprawdzenie prawidłowości tych połączeń,
- wybranie informacji do zastosowania na znakach kierunku na poszczególnych skrzyżowaniach dróg (nazwy miejscowości, numery dróg, informacja lokalna).

Obowiązywać powinna przy tym taka sama zasada doboru dróg i treści, aby z każdej miejscowości (kierunku) do każdej innej miejscowości ruch był prowadzony tylko jedną trasą.

Wyjątek stanowić może prowadzenie do tej samej miejscowości innej drogi, którą wyznaczono objazd dla niektórych rodzajów pojazdów, np. tranzyt TIR, samochody ciężarowe o określonej masie itp.

Oznakowanie drogowskazowe stosuje się na podstawowym układzie komunikacyjnym (rys. 6.5.1.1), który tworzą drogi krajowe (z wyłączeniem autostrad) i wojewódzkie, stanowiące:

- drogi przelotowe i docelowe,
- obwodnice,
- drogi wyjazdowe.

- obwodnica
- drogi przelotowe lub docelowe
- drogi wyjazdowe
- drogi o istotnym znaczeniu komunikacyjnym niestanowiącymi układu podstawowego

Rys. 6.5.1.1. Schemat podstawowego układu komunikacyjnego miasta

6.5.2. Charakterystyczne modele sieci drogowej w miastach

6.5.2.1. Miasto z jedną drogą przelotową

Wzdłuż drogi przelotowej stosuje się:

- znaki oznaczające wjazd i wyjazd do miejscowości,
- tablice kierunkowe lub tablice szlaku drogowego umieszczane za wyjazdem z miejscowości,
- drogowskazy zawierające informację o centrum lub w miarę potrzeby inną informację lokalną,
- znaki z numerem drogi.

Rys. 6.5.2.1. Tablica z napisem „Tranzyt”:

a) z numerami dróg

b) ze strzałką kierunkową

c) bez numeru drogi i strzałki kierunkowej

6.5.2.2. Miasto z dwoma drogami przelotowymi

Wzdłuż dróg przelotowych stosuje się znaki kierunku i miejscowości według zasad podanych w punkcie 6.5.2.1.

Na skrzyżowaniu dróg przelotowych między sobą stosuje się tablice przeddrogowskazowe, drogowskazy tablicowe i znaki, według zasad podanych w punkcie 6.5.3.1.

Stosowanie informacji o centrum i innej informacji lokalnej uzależnione jest od potrzeb i warunków miejscowych.

6.5.2.3. Miasto z kilkoma drogami przelotowymi i docelowymi

Oznakowanie drogowskazowe wzdłuż dróg przelotowych i kierunkowych stosuje się według zasad określonych w punkcie 6.5.2.1, a na skrzyżowaniach tych dróg — w punkcie 6.5.3.1.

Jeżeli liczba dróg mających wspólny przebieg w obszarze miasta jest większa niż dwa, to zamiast wymieniania nazw wszystkich miejscowości na tablicach przeddrogowskazowych i drogowskazach umieszcza się napis „Tranzyt” i numery poszczególnych dróg (rys. 6.5.2.1 lit. a). Dopuszcza się umieszczanie w ciągu tej drogi odmian tablicy z napisem „Tranzyt”, a mianowicie:

- tablicy ze strzałką kierunkową (rys. 6.5.2.1 lit. b) przed skrzyżowaniem,
- tablicy tylko z napisem „Tranzyt” (rys. 6.5.2.1 lit. c) za skrzyżowaniem.

Stosowanie informacji o centrum i innej informacji lokalnej uzależnione jest od potrzeb i warunków miejscowych.

6.5.2.4. Miasto z obwodnicą śródmiejską

Oznakowanie drogowskazowe wzdłuż dróg przelotowych i kierunkowych oraz na skrzyżowaniach tych dróg między sobą stosuje się według zasad określonych w punkcie 6.5.2.3.

Wzdłuż obwodnicy podaje się informację lokalną o dojeździe do centrum, na każdym skrzyżowaniu wprowadzającym ruch do obszaru położonego wewnątrz niej.

Informacja o centrum powinna być także podawana wzdłuż poszczególnych dróg przelotowych i kierunkowych, na których stosuje się oznakowanie drogowskazowe, począwszy od pierwszych skrzyżowań za granicą obszaru zabudowanego.

Na tablicach przeddrogowskazowych i drogowskazach zlokalizowanych na skrzyżowaniu drogi przelotowej lub docelowej (również z obwodnicą) nazwy miejscowości, do których prowadzony jest ruch, podaje się w taki sposób, aby kierowca jadący na najkrótszą drogę prowadzącą od tego skrzyżowania do danej miejscowości.

W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość wskazania na skrzyżowaniu:

- alternatywnych dróg prowadzących do tej samej miejscowości lub

— dłuższej drogi (trasy), jeżeli uzasadniają to niekorzystne parametry techniczne lub warunki ruchu na najkrótszej drodze prowadzącej do danej miejscowości.

Jeżeli odległości te są zbliżone, wówczas o wyborze kierunku decyduje krótszy czas przejazdu wynikający z parametrów drogi i warunków ruchu.

Na skrzyżowaniach wzdłuż obwodnicy stosuje się napis „Tranzyt” i numery dróg prowadzących danym odcinkiem obwodnicy (pkt 6.5.2.3), a na kierunkach wyjazdowych z obwodnicy, nazwę miejscowości kierunkowej z numerem drogi.

Za skrzyżowaniami obwodnicy z drogami wylotowymi można nie stosować znaków szlaku drogowego. Zamiast nich można powtórzyć napis „Tranzyt”. Informację lokalną stosuje się w zależności od potrzeb i warunków miejscowych według zasad określonych w punkcie 6.5.4.

Na drogach innych niż przelotowe lub docelowe, doprowadzających ruch do obwodnicy, stosuje się znaki E-19a „obwodnica”.

6.5.3. Stosowanie znaków kierunku na skrzyżowaniach w miastach

6.5.3.1. Skrzyżowania dróg układu podstawowego między sobą

Do oznakowania drogowaskazowego dróg układu podstawowego stosuje się:

- tablice przeddrogowskazowe, jeżeli są przewidziane dla danego skrzyżowania (pkt 6.3.1.3),
- drogowaskazy tablicowe (można ich nie stosować na skrzyżowaniach o ruchu okrężnym),
- znaki z numerem drogi — za skrzyżowaniami.

Na skrzyżowaniach z ruchem okrężnym, zamiast tablic przeddrogowskazowych, można stosować drogowaskazy tablicowe umieszczane nad jezdnią. Przykłady zastosowania znaków kierunku na skrzyżowaniach dróg układu podstawowego między sobą pokazano na rysunkach 6.5.3.1 i 6.5.3.2.

6.5.3.2. Skrzyżowania dróg układu podstawowego z innymi drogami o dużym znaczeniu komunikacyjnym

W miastach podzielonych na dzielnice znaczna część ulic nawet mających duże znaczenie komunikacyjne nie wchodzi w skład dróg układu podstawowego, na których stosuje się oznakowanie drogowaskazowe podające nazwy miejscowości. Są to ulice stanowiące połączenia międz dzielnicowe i wewnątrz dzielnicowe lub dojazdy do obiektów charakterystycznych w danym mieście.

Na skrzyżowaniach dróg układu podstawowego z tymi drogami stosuje się:

- a) na drogach układu podstawowego znaki z numerem drogi (przed i za skrzyżowaniem) lub z napisem „Tranzyt”; dopuszcza się stosowanie drogowaskazów zawierających informację o dojeździe do centrum lub inną informację lokalną,

- b) na drogach o dużym znaczeniu komunikacyjnym:

- tablice przeddrogowskazowe, jeżeli są przewidziane dla danego skrzyżowania (pkt 6.3.1.3),
- drogowaskazy tablicowe lub drogowaskazy w kształcie strzały do miejscowości, wskazujące numer drogi.

Przykład oznakowania drogowaskazowego na skrzyżowaniu drogi przelotowej z inną drogą o dużym znaczeniu komunikacyjnym dla miasta pokazano na rysunku 6.5.3.3.

Jeżeli droga przecinająca drogę układu podstawowego (lub dochodząca do niej) prowadzi ruch do centrum lub obiektów charakterystycznych, o których należy poinformować kierujących, to na drodze stanowiącej układ podstawowy umieszcza się przed skrzyżowaniem drogowaskazy tablicowe lub w kształcie strzały zawierające informację lokalną (rys. 6.5.3.4). Jeżeli droga układu podstawowego zmienia swój kierunek na skrzyżowaniu, to na wszystkich drogach przed skrzyżowaniem stosuje się drogowaskazy tablicowe (rys. 6.5.3.5).

Na skrzyżowaniach typu „T” lub „Y” dopuszcza się stosowanie drogowaskazów w kształcie strzały (rys. 6.5.3.6).

Jeżeli wzdłuż drogi układu podstawowego prowadzonych jest kilka kierunków, wówczas na tej drodze przed skrzyżowaniem stosuje się tablice ze znakami szlaków drogowych z numerami wszystkich kierunków prowadzących tą drogą. Jeżeli liczba kierunków jest większa od dwóch, wówczas zamiast znaków szlaków drogowych z numerami dróg na tablicy umieszcza się napis „Tranzyt” (pkt 6.5.2.3).

6.5.3.3. Skrzyżowania dróg układu podstawowego z innymi drogami

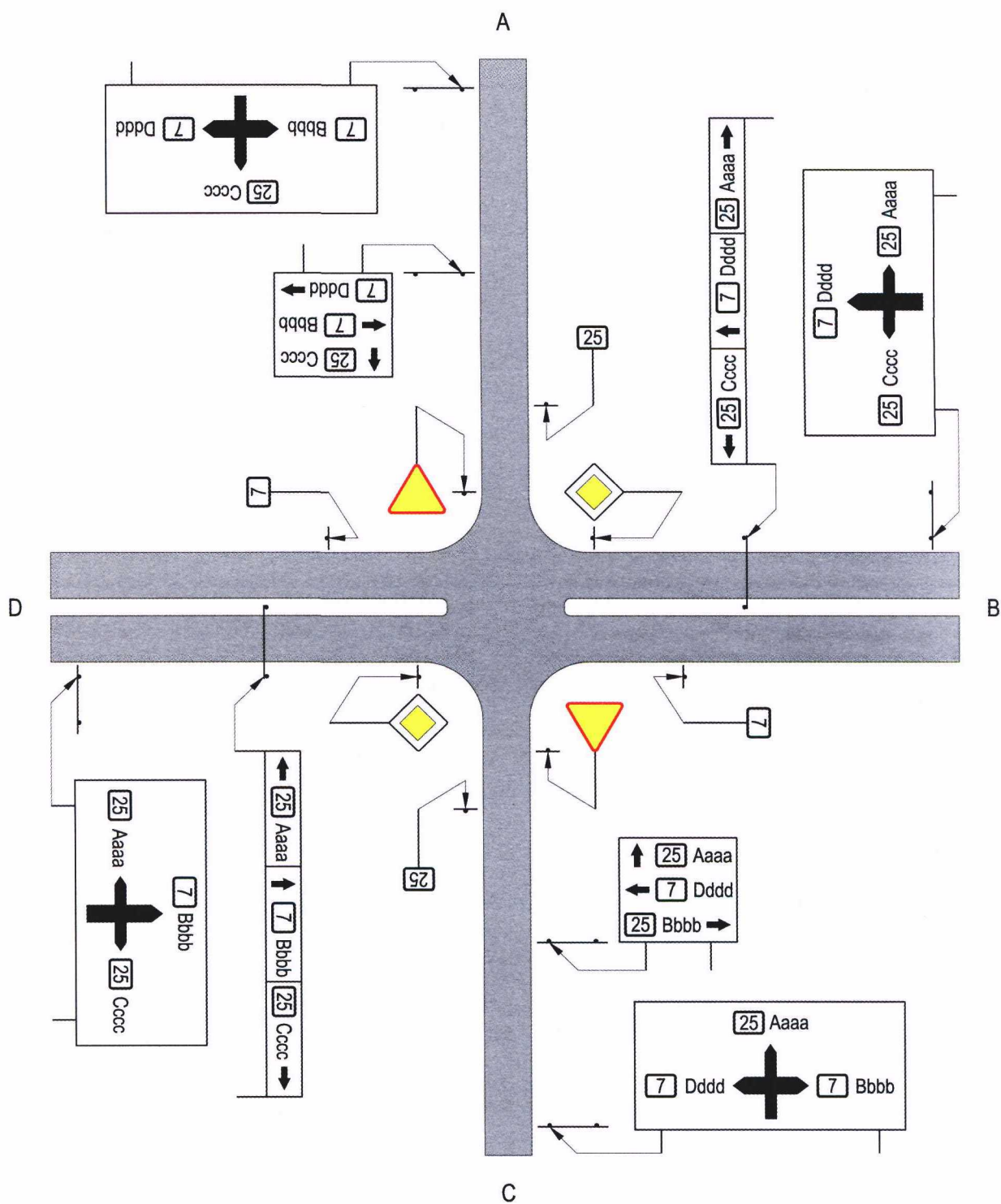
Na skrzyżowaniach dróg układu podstawowego z drogami niemającymi istotnego znaczenia komunikacyjnego dla miasta nie stosuje się w zasadzie informacji drogowaskazowej.

Jeżeli jednak przebieg drogi układu podstawowego może u kierującego budzić wątpliwości, to na tej drodze za skrzyżowaniem stosuje się znaki z numerem drogi, a na wszystkich wlotach drogowaskazy tablicowe (rys. 6.5.3.7).

Na drodze układu podstawowego dopuszcza się umieszczanie przed skrzyżowaniem drogowaskazów w kształcie strzały podających informację lokalną lub turystyczną.

6.5.3.4. Skrzyżowania inne niż wymienione w punktach od 6.5.3.1 do 6.5.3.3.

W miastach podzielonych na dzielnice, w których układ komunikacyjny jest bardzo rozbudowany, a tylko część dróg stanowi podstawowy układ komunikacyjny podlegający oznakowaniu drogowaskazowemu, dopuszcza się stosowanie oznakowania drogowaskazowego na skrzyżowaniach in-

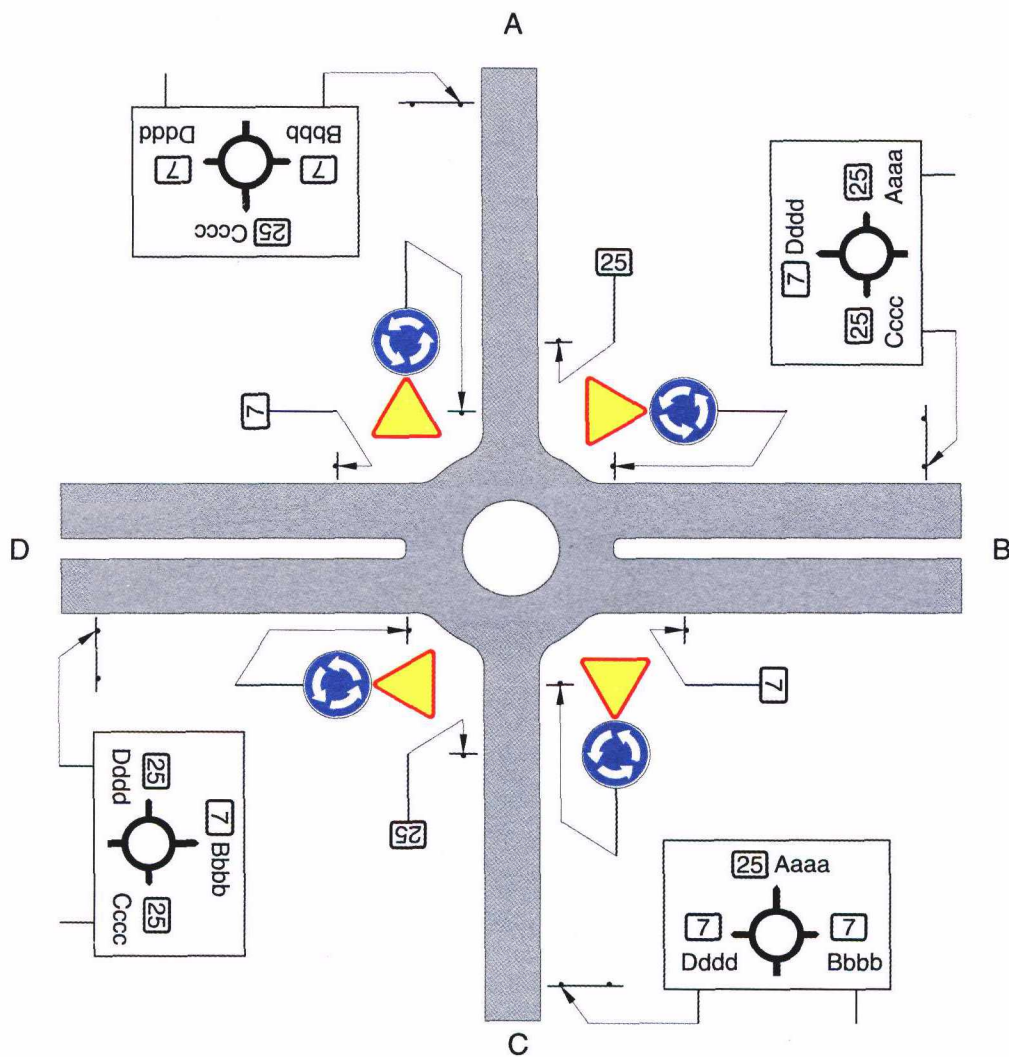
Rys. 6.5.3.1. Oznakowanie skrzyżowania dróg przelotowych

nych niż opisane w punktach od 6.5.3.1 do 6.5.3.3. Oznakowanie to nie musi stanowić systemu, ale powinno ułatwić kierującym wyjazd z obszaru i dojazd do dróg układu podstawowego lub dojazd do obszarów lub obiektów charakterystycznych. Na skrzyżowaniach takich dróg stosuje się w zależności od potrzeb i warunków lokalnych:

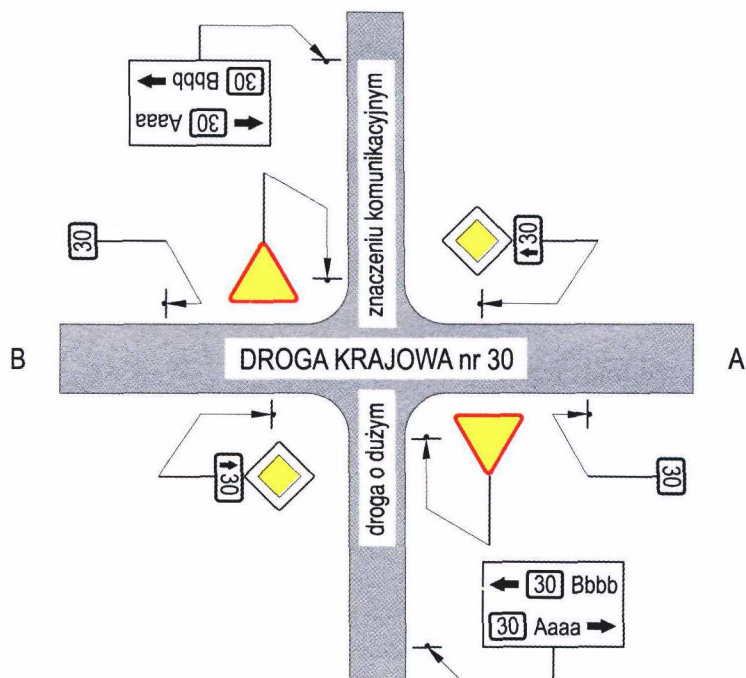
- tablice przeddrogowskazowe,
- drogowyskazy tablicowe lub w kształcie strzały i umieszcza na nich:

- a) informację lokalną (pkt od 6.3.2.5 do 6.3.3.6 i 6.3.4.10),
- b) informację turystyczną (pkt od 6.3.4.2 do 6.3.4.9),
- c) nazwy miejscowości występujące na drogach układu podstawowego,
- d) informację o obwodnicy, jeżeli ruch doprowadzany jest do obwodnicy.

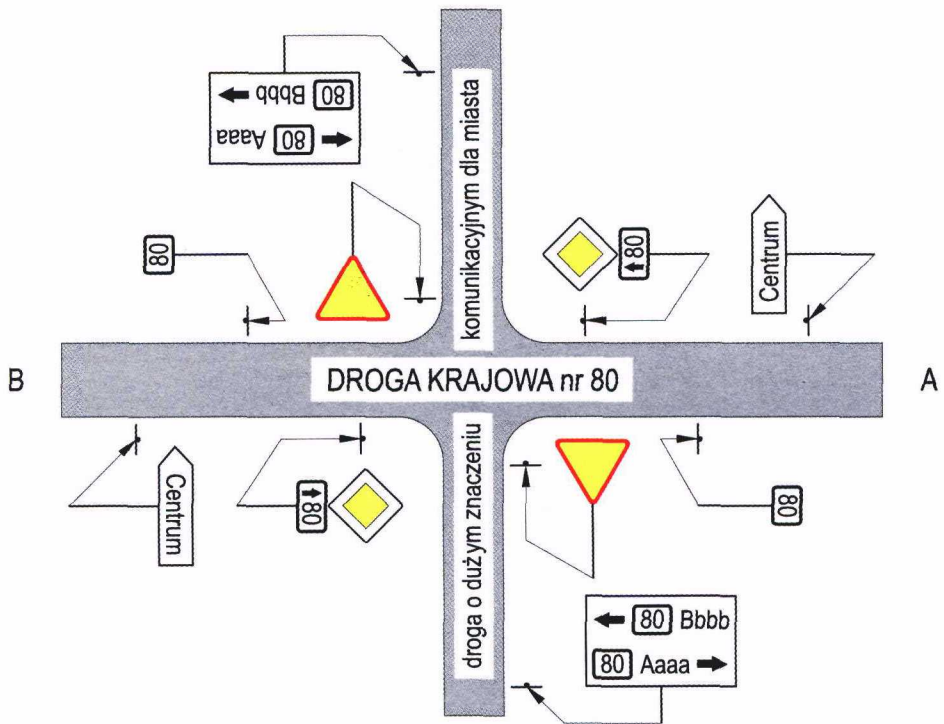
Przykład oznakowania drogi wyjazdowej do obwodnicy pokazano na rysunku 6.5.3.8.

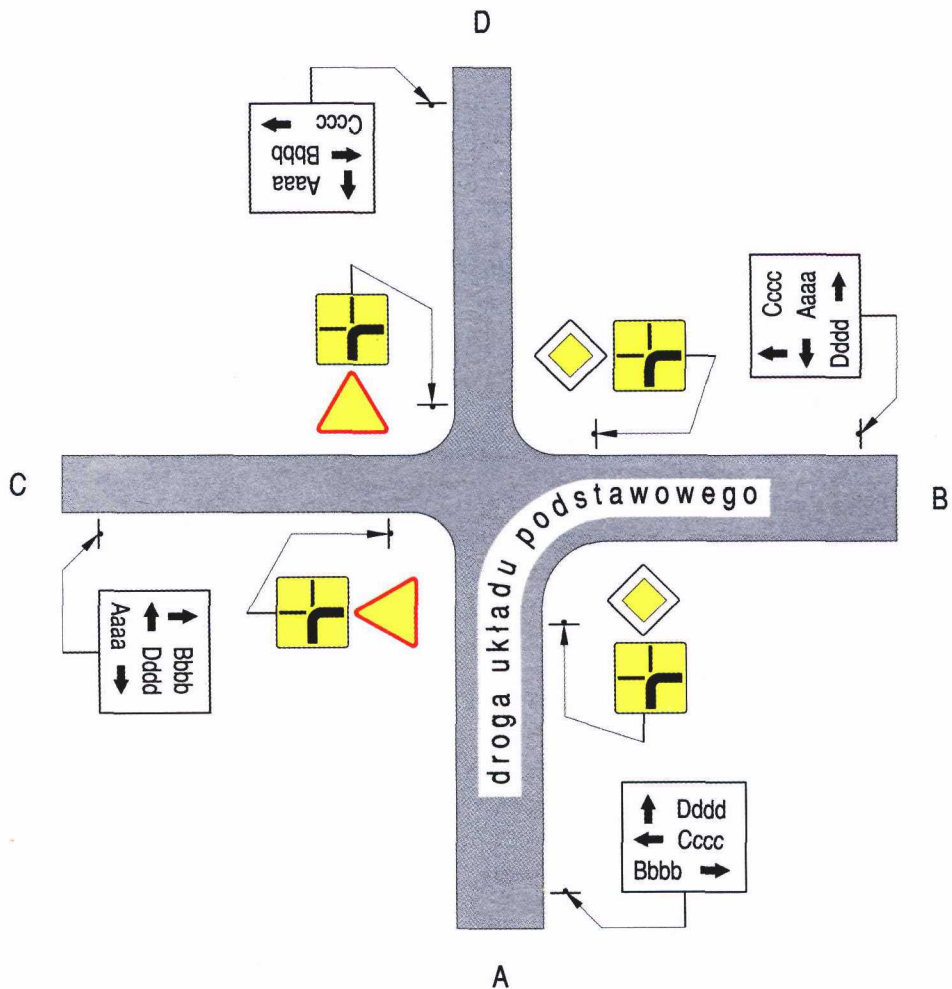
Rys. 6.5.3.2. Oznakowanie skrzyżowania o ruchu okrężnym dróg przelotowych

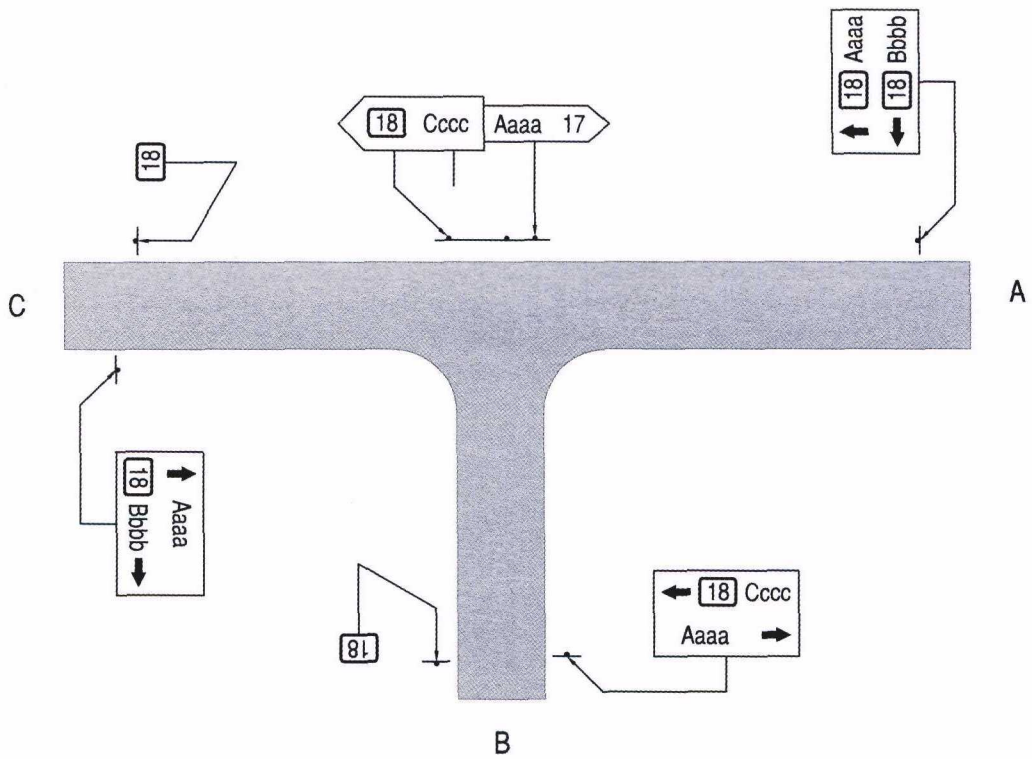
Rys. 6.5.3.3. Oznakowanie skrzyżowania drogi układu podstawowego z drogą o dużym znaczeniu komunikacyjnym

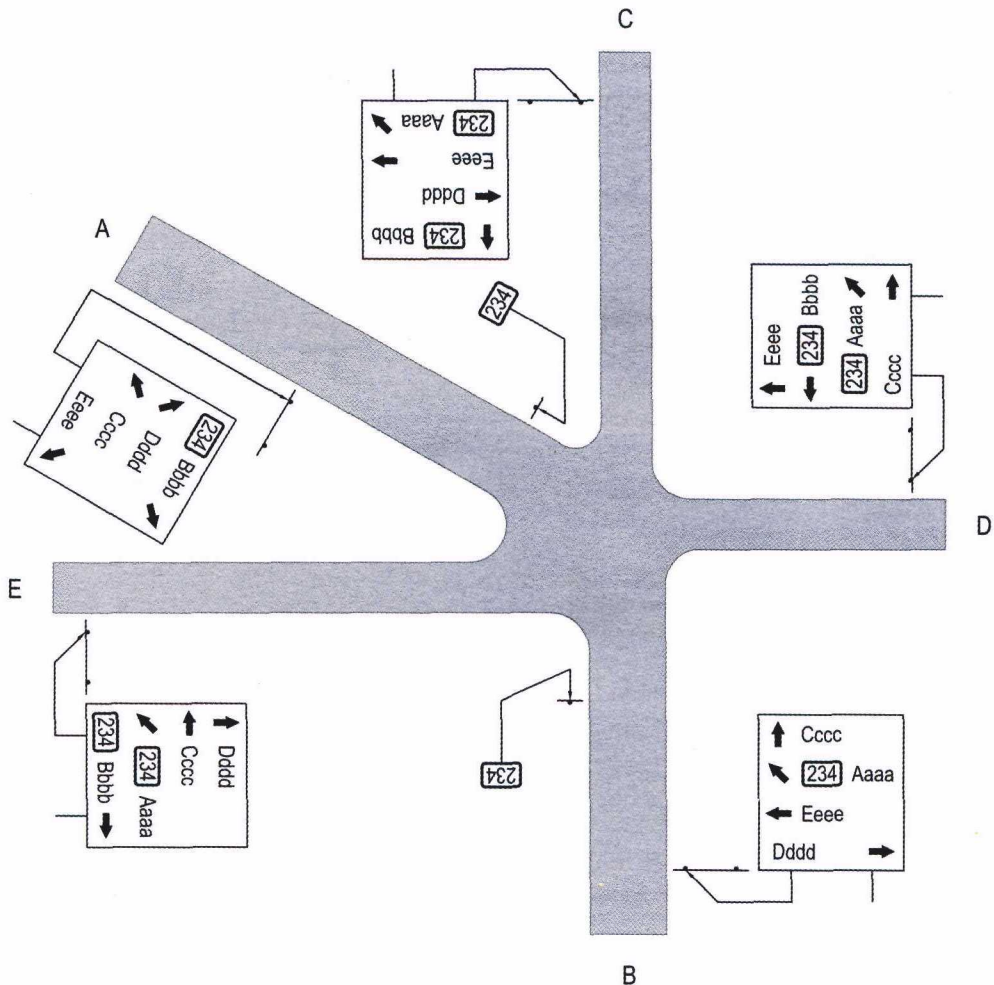
Rys. 6.5.3.4. Sposób podania informacji lokalnej przed skrzyżowaniem na drodze krajowej

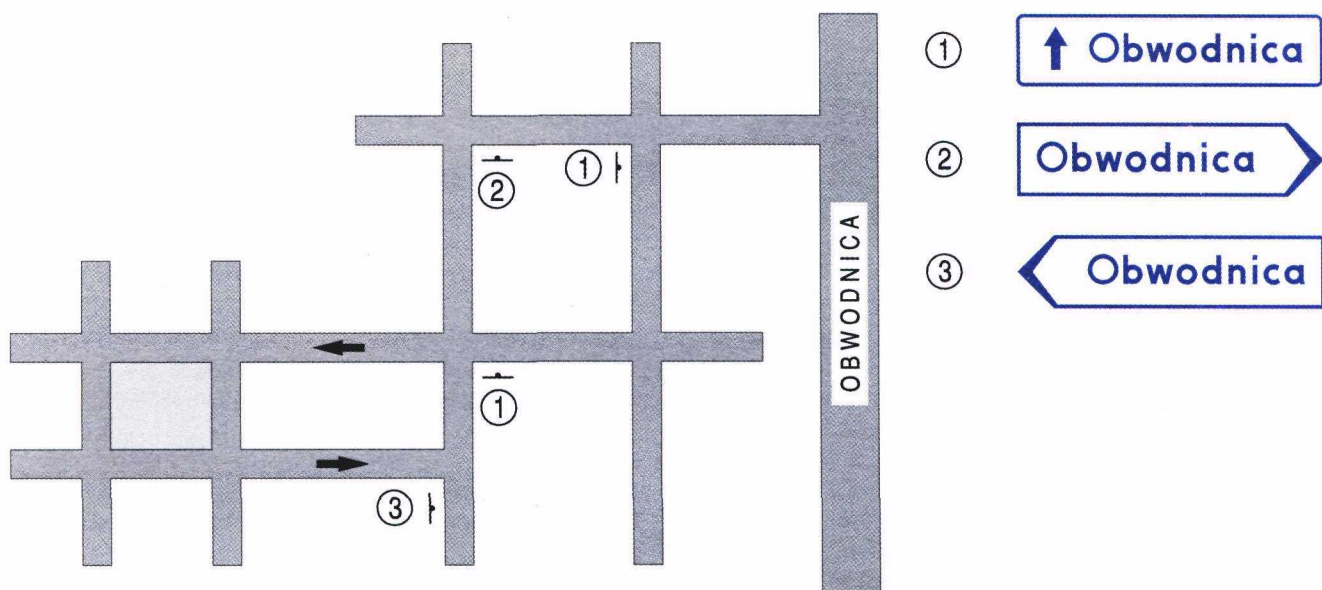
Rys. 6.5.3.5. Oznakowanie skrzyżowania, na którym droga układu podstawowego zmienia kierunek

Rys. 6.5.3.6. Zastosowanie drogowskazów w kształcie strzały na skrzyżowaniu typu „T”

Rys. 6.5.3.7. Oznakowanie skrzyżowania drogi układu podstawowego z inną drogą (lokalną miejską)

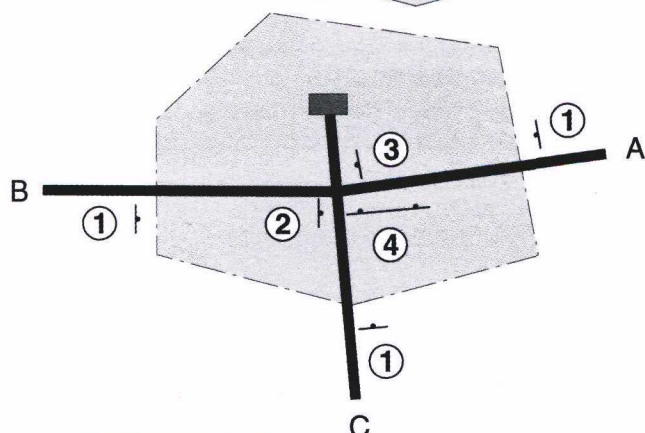

Rys. 6.5.3.8. Oznakowanie drogi wyjazdowej do obwodnicy

6.5.4. Stosowanie informacji lokalnej

Oznakowanie dojazdu do obiektu powinno się rozpocząć od skrzyżowania z drogą układu podsta-

■ dworzec autobusowy ● obszar Centrum

- ① **Centrum**
- ② **Dworzec**
- ③ **Dworzec**
- ④ Dworzec
 Bbbb
Aaaa

Rys. 6.5.4.1. Oznakowanie dojazdu do dworca autobusowego wewnątrz obszaru centrum

wowego podlegającą oznakowaniu drogowskazowemu i powinno być kontynuowane do miejsca, w którym kierujący nie będzie miał trudności z trafieniem do wskazanego obiektu.

Drogowskazy zawierające informację lokalną należy umieszczać na skrzyżowaniach, na których trasa dojazdu zmienia kierunek lub gdy mają one skomplikowany układ geometryczny.

Jeżeli wybrana trasa dojazdu prowadzi ruch do kilku obiektów, to informacje na drogowskazach rozmieszcza się analogicznie jak nazwy miejscowości. Informację o dojeździe do centrum podaje się w miastach, w których:

- zbiega się dowolna liczba dróg, a centrum leży poza nimi lub tylko przy niektórych z nich,
- kilka dróg zbiega się w centrum, a odległość od granicy obszaru zabudowanego do centrum wynosi ponad 4 km,
- podstawowy układ komunikacyjny jest szczególnie skomplikowany i mało czytelny,
- występuje obwodnica śródmiejska.

Na granicy centrum lub dzielnicy dopuszcza się stosowanie znaku E-21. Na dalszym odcinku drogi nie stosuje się już napisu centrum lub nazwy dzielnicy, a na znakach kierunku można jedynie umieszczać inną informację lokalną lub nazwy miejscowości.

Przykład oznakowania wjazdu do centrum i dojazdu do dworca autobusowego pokazano na rysunku 6.5.4.1.

Jeżeli istnieje potrzeba wskazania kierującemu dojazdu do centrum lub dzielnicy danego miasta, na skrzyżowaniu znajdującym się poza tym miastem, to stosuje się napis podający nazwę miasta i napis Centrum lub nazwę dzielnicy (rys. 6.5.4.2).

Rys. 6.5.4.2. Drogowskaz umieszczony poza miastem, wskazujący dojazd do dzielnicy miasta